Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

MAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען

היינט 10 זייטען.

מייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 286/1581 | Łódź, Niedziela 9 grudnia 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, דן כסלו תרפ"ט | Nr. 286/1561

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

50

צום 50-יעהריגען געבורטס-טאג

פון אונזער געעהרטען פרעזעס

לאווניק אלעקסאנדער יאעל

ווינשען מיר איהם א גוט געזונד און ווייטערע פרוכטבארע טעטיגקייט לטובת דעם יודישען כלל.

די פערוואלטונג פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד פאלודניאווא 4

דער ראט פון דער האנדווערקער-באנק.

2998

אגודת ת"ת דאלטשטאדט, בושעזשינער 23

היינט, זונטאג, פ' מקץ, ב' דחנוכה, פינקטליך 5 אין אוועגד קומט פאר אין לאקאל פון בית הכנסת (פעטריקאווער 24)

א גראנדיעזע חנוכה-פייערונג

מיט א חומש-סעודה פון בת א', ווי אויך א בחינה כללית פון אלע כחות.

די פייערונג קומט פאר אונטער דער לייטונג פון בעריהמטען חזן ר' אברהם גאלדוואסער מיט א גוט איינשטודירטען כאר, ווי אויך בעריהמטע רעדנער.

די יודישע בעפעלקערונג ווערט געבעטען בייצוואוינען די חנוכה-פייערונג

2976 די פערוואלטונג.

זאל „הזמיר", אל. קאשטשושקי 21

היינט, זונטאג, דעם 9-טען דעצעמבער ד. י., 8.30 א זייגער אין אוועגד קומט פאר

א גרויסער חנוכה-קאנצערט

פון דער בעריהמטער יודישער פאלקס-לידער-זינגערין

הילדא דאליצקא

אין פראגראם: פאלקס, חסידישע, פאלעסטינער און סינאגאגאלע לידער.

בילעטען צו בעקומען ביי ה' האמבורסקי (פעטריקאווער 42) און ביי ה' זעלמאנאוויטש (פעטריקאווער 12) און ביי דער קאסע פון „הזמיר".

א גרויסער חנוכה-יום-טוב אין ווילקער שוהל, זאבאדניא 56

היינט, זונטאג, פ' מקץ, 4.30 נאכמ. צום 3. חנוכה-ליכטל, ווערט איינגעארדענט

א רעליגיעזע חנוכה-פייערונג אין ווילקער שוהל.

דער חזן ה. קעסלער

ווערט צינדען חנוכה-ליכט אין בעגלייטונג פון גרויסען שוהל-כאר אונטער דער לייטונג פון דיריגענט-קאמפאזיטאר ה. באקאלאווסקי.

בעמערקונג: דער כאר איז דאפעלט פערשטארקט און ווערט אויסזיהרען די שענסטע אקטועלע חנוכה-קאמפאזיציעס.

איינטריטס-קארטען צו בעקומען זונטאג א גאנצען טאג אין דער שוהל.

2882 די פרויען-שוהל איז אפען.

שוין אנגעקומען

פריש-טראן

בוימאייל, זאווי זעמטליכע אויסלענדישע מינעראל-וואסער, ווי:

קארלסבאדער און ווישי-וואסער, אויסערדעם האב איך ספעציעל ערמעסיגט די פרייזען

פון אלע כאסמעטישע ארטיקלען

נור א קורצע צייט! נור א קורצע צייט!

Skład Apteczny i Perfumerja

J. GALEWSKA, Cegielniana 42 (róg Wschodniej), tel. 36-30.

Dnia 7 b. m. po długich i ciężkich cierpieniach oddała anielską swą duszę Bogu B. P.

Gustawa z Nieszawskich Steinhauer

żona profesora emeryta, przeżywszy lat 68.

Wyprowadzenie zwłok nastąpi dziś, w niedzielę, dnia 9 b. m. o g. 12 w poł. z domu żałoby przy ul. Zawadzkiej 29, o czem zawiadamia krewnych i przyjaciół dotknięta przedwczesnym zgonem nieodżałowanej żony, matki, teściowej i babki.

RODZINA.

Uprasza się uprzejmie o nieskładanie kondolencji. 6867

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 77 יאהר אונזער הייסגעליבטע מומער, שוויגערמומער גרויסמומער אין טאנטע

נ"ע

שרה אשת ר' ניסן הלוי ז"ל פאלאנסקי

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג 12 א זייגער בייטאג, פון טרויער-הויז שקאלנא 7 וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

בלב נדכה וכואב אנו מביעים בזה את צערנו העמוק בהלכה מאתנו בשנת כ"א לימי חייו בגנו היקר הבחור המצוין והמופלג במדותיו הטובים וירא שמים

נ.ע. משה בר' מנחם מענדיל נ"י זילבערשאץ

בן ונכד מהרב הצדיק ר' יהושע זצ"ל מקוטנא ונכד מהרב הצדיק ר' ישראל מבזשעזשין.

הלוי' תהי' היום, ביום א' פ' מקץ בשעה 12 בצהרים מבית האבל אל. 1 מאי 16.

השרוים בצער עמוק משפחתו המתאבלת

מארגען עפענט זיך די סעסיע פון פעלקער-ליגע-ראט.

פויליש-ליטווישער קאנפליקט — די הויפט-פראגע פון די בעראטונגען.

וואַרשא, 8. (טעלעפאָניש) פרייטאָג 8,50 אין אָוועגט איז אַרויסגעפאָהרען קיין לוקאַנאַ איף דער זיצונג פון דער סעסיע פון פעלקער-ליגע די פוילישע רעלעגאַציע מיט׳ן איסערן-מיניסטער נאַלעסקי בראש. אין דער רעלעגאַציע פאָהרען מיט דער קאַבינעט שיף שומלאַקאָווסקי, לייטער פון דער אָפּטיילונג אַראַם טאַרנאָוויצקי און ראַט דעמבינסקי.

גענף, 8. (ספּ. טעל.) די פאָרבערייטונגען צו דער סעסיע פון פעלקער-ליגע-ראַט אין לוואַנאַ זענען שוין פערענדיגט דער פראַנצויזישער אויסערן-מיניסטער וועט עפענען די סעסיע מאָנטאָג פאַר-מיטאָג ס׳איז שוין זיכער אַז טשעמבערלען וועט זיין אָנוועזענד אויף דער זיצונג. בראש פון דער דייטשער רעלעגאַציע וועט זיין דער אויסערן-מיניסטער שטרעזעמאַן.

דער צענטראַלער פונקט פון די בעראַטונגען וועט זיין דער פוילישׁ-ליטווישער סכסוך. ליטע וועט זיין פערטראָטען דורך וואַלדעמאַראַס.

ס׳איז מעגליך, אַז ס׳אָל אַרויסגעשיקט ווערען אַנ׳עקספּערטען קאָמיסיע פון דער פעלקער-ליגע, וועלכע זאָל אויפ׳ן אָרט אויספאָרשען די בעדינגונגען פון איינשטעלען האַנדעלס- און קאָמוניקאַציע בעציהונגען צווישען פוילען און ליטע.

פאַר דער ענגלישער רעזיציע וואָל פאָרקומען אַ קאָנפערענץ צווישען אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי און וואַלדעמאַראַס, דער אומשטאַנד וואָס די ליטווישע רעלעגאַציע האָט זיך אָפּגעזאָגט אונטערצושריי-בען דעם פּראָטאָקאָל פון דער קעניגסבערגער קאָנפערענץ בעשווערט די לאַגע.

מוסאָליני וועט צו די בעראַטונגען נישט קומען. מיט גרויס אינטערעס ווערט ערוואַרט די נישט אָפיציעלע בעראַטונג פון די אויסערן-מיניסטאָרען פון פראַנקרייך, ענגלאַנד און דייטשלאַנד.

דייטשער מיניסטער הערמעס אַרויסגעפאָהרען פון וואַרשא קיין פאַריז.

וואַרשא 8, (טעלעפאָניש) דער פאָרזיצער פון דער דייטשער דעלעגאַציע, וועלכער פיהרט די אונטערהאַנדלונגען וועגען דעם דייטשען פוילישען האַנדעלס-אָפּמאַך׳ מיניסטער הערמעס, איז פרייטאָג אַרויסגעפאָהרען קיין פאַריז, וואו ער וועט אָנטיילנעהמען אינ׳ם אינטערנאַציאָנאַלען לאַנד-ווירטשאַפטס-צוזאַמענקונפט.

מיניסטער הערמעס זאָל צוריקקומען קיין וואַרשאָ דעם 16 ה. ח.

דער אויפשטאַנד אין אפגאניסטאַן.

רעגירונג פון קעניג אמאַנולאַ ערנסט בעדראהט.

מאָסקווע, 8. (ספּ. טעל.) דער קאָמיסאַריאַט פאַר אויסערן-ענינים האָט בעקומען אַנ אָפיציעלע מיטייילונג פון קאַבול, אַז די סיטואַציע אין אַפגאַניסטאַן איז אַנ׳ערנסטער, די שבטים וואָס זענען אַרויס געטראָטען געגען קעניג אַמאַנולאַ, האָבען בעוויזען אין עטליכע ערטער זיך צו פעראייניגען. די צאָהל פון די אויפשטענדיגע דערגרייכט 30 טויזענט. די אויפשטענדיגע מאַכען קאַליע די זענען אין שטערען דאָס צושטעלען פון פּראָוויאַנט אין דער הויפט-שטאָט.

ווין, 8. (ספּ. טעל.) פון לאָנדאָן טיילט מען מיט, אַז די דאָרטיגע פּרעסע בעטראַכט די לאַגע פון קעניג אַמאַנולאַס רעגירונג פאַר זעהר ערנסט. קאַבול איז זייט עטליכע טעג פאָלשטענדיג אָפּגעשניטען פון פערסיען און אינדיען און דאָרט פיהלט זיך אַ מאַנגעל אין לעבענס-מיטעל.

לאָנדאָן, 8. (ספּ. טעל.) פון קאַלקוטע טיילט מען מיט, אַז די אונרוהען אין אַפגאַניסטאַן הערען נישט אויף. די אויפשטענדיגע דאָרפישע בעפעלקערונג איז באַמבאַדירט געוואָרען דורכ׳ן רעגירונגס-לופט-פלאָט, אין קאַלדאַראַ זענען אומגעקומען 15 פערזאָן, די אויפשטענדיגע האָבען געוואָלט מיניר-ען די מויערען פון דער שטאָט יאַלאַלאַבאַד. דער אָנפיהרער פון רעגירונגס-מיליטער מירזאַמאַן-כאַן האָט זיך אָבער דערין געשטערט. בעה׳ן צוזאַמענשטויס איז געגומען געוואָרען אין געפאַנגענשאַפט דער זון פון מירזאַמאַן און איז דערשאָסען געוואָרען.

אגודת לומדי שעורי ערב סאלנא 7.
פילהארמאניע-זאל, נארוטאוויטשא 20.

דינסטאג, ד׳ דחנוכה, ד. 11 דעצעמבער, 8 א זייגער אָוועגד קומט פאָר אַ גראַנדיעזע

חנוך הספר תורה-פייערונג

געשריבען אויפ׳ן נאָמען פון אונזער חבר הנסטר בערישׁ ז״ל פרענקעל — אין וועלכען עס בעטייליגען זיך — די חשובסטע — פערזענלעכקייטען פון ארטאדאקסישען יודענטום אין פוילען.

אין פּראָגראַם איז צוו. אַנד. אנ׳ארקעסטער פון 40 פערזאָן און אנ׳איגענער כאָר טון 60 פערזאָן אונטער דער לייטונג פון חבר אהרן נאלדוואסער.

גאַלעריע רעזערווירט פאַר פרויען. ∴ בילעטען צו בעקומען אין „שעורי ערב״ סאָלנא 7.

ס׳זענען אנגעקומען

TOW. AKC. 18 65 ŁÓDŹ F.W. SCHWEIKERT

ס׳זענען אנגעקומען

הוט- און דעטייל פערקויף אין די פאַבריק-לאַגערן פון גומי-אויסערבייטונגען

B. BOY i S-ka

Łódź, Piotrkowska 154 (נייע געביידע) tel. 41-96.
Warszawa, Senatorska 31, tel. 505-54, 209-32!

Zarząd TELEFONÓW ŁÓDZKICH P.A.S.T.

niniejszym podaje do wiadomości, że od PONIEDZIAŁKU, dn. 10 GRUDNIA r. b. Zarząd Kasa i wszystkie biura przeniesione zostaną z dotychczasowego lokalu przy ul. Przejazd 38, do GMACHU SPÓŁKI przy ul.

Al. T. Kościuszki 12.

Wszyscy interesanci P.A.S.Tej przyjmowani będą od poniedziałku już w nowym lokalu Al. T. Kościuszki 12 w godz. jak dotychczas od 9 do 14-ej.

Tamże należy kierować wszelką korespondencję. 2920

מזל-טוב! מזל-טוב!

צו דער חתונה פון אונזער פריינד ה׳

עזריאל לאסמאן

מיט פרל. רחל בוכהאלטער

ווינשען מיר איהם אַ פרידליך צוזאַמענלעבען און אַ גליקליכע צוקונפט.

בערל פינטשעווסקי און פרוי, מאיר עס בא מיא-אוניק און פרוי, משה טענענבוים און פרוי, ישראל וויצבערג.

לאָדז, דעם 9 דעצעמבער 1928.

א הערצליכען מזל-טוב

ווינשען מיר אונזער חבר און פריינד

חיים בער פיטעל און פרוי

צו דער חתונה פון זיין טאָכטער

פרל. ליבע מיט ה׳ שטארקמאן

מיר ווינשען זיי פיל גליק ביז צום יונגסטען.

יצחק אליהו שקלארזש, יעקב זילבערמאן, משה עדבערג, אברהם יוסף לעווקאָוויטש, הענעך ראָזמאן, אהרן רייבענבאך, יוסף אָלשטיין, יוסף טשייקאווסקי, יעקב יאקובאָוויטש, יוסף שקלארזש, מענדעל און מלך ברוינער. 3002

קליינהענדלער-פעראיין אויף דער שטאט לאָדז, פיעטריקאָווער 6

מיר מאכען בעקאַנט אונזערע מיטגלידער, אַז היינט, זונטאג, דעם 9-טען דעצעמבער 1928 וועט פאָרקומען די

יעהרליכע אלגעמיינע פערזאַמלונג

צום ערשטען טערמין 5 א זייגער אָוועגד און צום 2-טען טערמין 7 א זייגער אָוועגד ביי יעדע צאָהל אָנוועזענדע מיטגלידער מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג: 1) ערעפנונג, 2) טעטיגקייטס-בעריכט, 3) קאַסע בעריכט. 4) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג און רעוויז אָנס-קאָמיסיע, 5) פרייע פאָרשלאָגען.

די פערוואַלטונג.

מיר בעטען אַלע מיטגלידער שוין אויסצוקויפען פאַטענטען אויפ׳ן יאָהר 1929, ווייל דער טערמין ענדיגט זיך דעם 31 דעצעמבער ד. י. 8628

צענטראַלער יודישער האַנדווערקער-פערבאַנד, לאָדז, פאַלודניאווא 4.

אכטונג, האַנדווערקער!

מיר מאַכען בעקאַנט, דאָס אויף דער ערשטער אַלגעמיינער לאַנדעס-אויסשטעלונג אין פוזען, וואָס וועט פאָרקומען אין יאָהר 1929 ווערט אויפגעשטעלט

אַ ספּעציעלער פּאַוויליאָן פאַר דער יודישער מלאכה.

די פעראינטערעסירטע האַנדווערקער, וואָס ווילען אויסשטעלען זייערע מוסטערען, דאַרפען זיך מעלדען אין סעקרעטאַריאַט פון פערבאַנד, שפּעטסטענס ביז דינסטאג, דעם 12 ד. ח.

די פערוואַלטונג. 2985

קינדער-היים „הרצליה״, לאָדז, צעגעלנ. 75.

היינט, זונטאג, 4 א זייגער נאָכמיטאָג קומט פאָר אין לאָקאַל פון „הזמיר״ (אל. קאַשטשושקי 21) 3008

א חנוכה-פייערונג

דאָס פּראָגראַם פיהרען אויס די קינדער פון דער אָכראַנקע.

שטאָפּערינס

קענען זיך מעלדען צעגעלניאַנאַ 59 ביי נייפעלד. 3009

אכטונג גאלאנטערי-סוחרים!

מיטגלידער פון קליינהענדלער-פעראיין פיעטריקאָווער 6.

היינט זונטאג, 6 א זייגער אָוועגד קומט פאָר אין פעראיינס-לאָקאַל

אנ׳אלגעמיינע פערזאַמלונג

צו וועלכער אַלע מוזען אונבעדינגט קומען, ווייל עס האַנדעלט זיך אין אייערע אייגענע אינטערעסען.

מיט אכטונג

די פערוואַלטונג פון דער גאַלאַנטערי-סעקציע. 3002

לעכער מאשינאווא

ווערען אָנגענומען אויסצוגייהען צו ביליגע פרייזען

ביי ג. נארדמאן

29 צעגעלניאַנאַ 29

אונזער חבר און פערוואַלטונגס-מיטגליד יעקב

ווייגשטאק צוליב׳ן טויט פון זיין

קינד

דריקען מיר אויס אונזער הערציגסטען מיסגעפיהל

די פערוואַלטונג פון שוסטער-צעך, לאָדז זאַכאַדניאַ 66 3667

די אפערע פון „מאדאם נאפאלעאן".

דער קראך פון „גאזעט די פראן".—דער שווינדל בעטרעפט 125 מיליאן.—ווער זענען די שווינדלער?

פאריז,

אין פאריז איז געשעהן א גרויסע אפערע, וואס האט אויפגערודערט גאנץ פראנקרייך. אין די פאליטישע און פינאנציעלע קרייזען פון פאריז טומעלט זיך אהן אויפהער, אין דער אפערע זענען פערמישט זעהר איינפלוסרייכע פערזענליכקייטען; די אפערע גרייכט אין די מיליאנען און פון איהר האבען געליטען א גרויסע צאהל מענשען.

דער אויספארשונגס-ריכטער האט פעראָרדענט צו ארעסטירען די הויפט-שולדיגע אין דער מיליאנען אפערע. די געריכטס-פאליציי האט ארעסטירט די פאר-יצערין פון ראט פון „גאזעט דע פראן" מאדאם מארטא האנוי און איהר געוועזענעם מאן, דעם יודישע באנקיר לאזאר בלאך, וועלכער איז געוועזן דער מיטהעלפער פון זיין געוועזענער פרוי און איהרע בערזע-שפעקולאציעס.

שוין פון זעקס א זייגער פארטאג איז ארום דער וואוינונג פון מאדאם מארטא האנוי, געשטאנען א גרופע קארעספאנדענטען, פאליציאנטען און סתם ניינגעריגע, וועלכע האבען געווארט אויפ'ן ארעסט פון דער פרוי. דער פאליציי אינספעקטאר האט ש'וין געהאט ביי זיך אין קעשענע דעם ארעסט בעפעהל. נאר לויט דעם פראנצויזישען געזעץ האט די פאליציי דאס רעכט, אויסער אין בעזונדערע פאלען, צו ארעסטירען א פערזאן ביי יום טוב נאר צווישען דער זון-אויפגאנג און זון-אונטערגאנג. ביי נאכט קאן מען נישט ארעסטירען קיינעם ביי זיך אין הויז. דעריבער האבען די פאליציי אינספעקטארען גע-ווארט ביז עס וועט ווערען טאג.

עס האבען זיך מיט אמאל פערשפרייט קלאנגען, אז מאדאם האנוי געפינט זיך אין רעדאקציע פון „גאזעט דע פראן", וואו זי איז פערבליבען נעכטיגען. פאליציי האט אויך בעוואכט דעם לאקאל פון רעדאקציע.

האלב אכט א זייגער פריה איז שוין די פינאנ-סיסטען געוועזן אלס ארעסטירטע אין פאליציי-פרע-פעקטור.

די זעלבע צערעמאניע איז פארגעקומען מיט דעם יודישען באנקיר לאזאר בלאך.

האלב אכט א זייגער איז דער יודישער באנקיר בלאך שוין געווען ארעסטירט און געשטאנען אין דער פרעפעקטור פאר דעם אויספארשונגס-ריכטער.

אויך דער „הויפט שטאב" פון וואנען עס זענען ארויס אלע פינאנציעלע אפעראציעס פון „גאזעט די פראן", איז געווען ארומגערינגעלט מיט פאליציי. פון גאנץ פראנקרייך זענען זיך צונויפגעפאהרען אין פאריז די אגענטען פון דער אונטערנעהמונג ווי אויך די קליענטען, וועלכע האבען אריינגעלעגט קאפיטאלען אין דער אונטערנעהמונג. 8 א זייגער האט די פאליציי געמאכט א רעוויזיע אין דעם בנין פון „גאזעט די פראן" צו דער רעוויזיע האט מען געבראכט די ארעסטירטע מאדאם האנוי און לאזאר בלאך. איבער 200 אנגעשטעלטע פון דער אונטער-נעהמונג זענען געשטאנען ביי די טהירען פון „גאזעט דע פראן" און געקוקט ווי זיי פערבלייבען אהן ארבייט.

אינטערעסאנט איז די קאריערע פון דער פרוי און די קאמבינאציע פון איהר איצטיגען שווינדעל, וועלכער בעטרעפט מיליאנען פראנקען.

מאדאם האנוי מארט — מאריא איז איצט אלט 42 יאהר. מיט 4 יאהר צוריק האט זי געגרינדעט א וועכענטליכע צייטונג אונטער דעם נאמען „גאזעט רע פראן". די אויפגאבע פון דער צייטונג איז געווען צו געבען ידיעות די אבאנענטען וועגען די בערזע-אפעראציעס.

די צייטונג פלעגט אויך געבען אינפארמאציעס וועלכע אקציעס שטייגען און וועלכע אקציעס וועלען קיין פראפיטען נישט ברענגען.

אין איינגע חדשים ארום גרינדעט פרוי האנוי א גרויסע אקציען-געזעלשאפט מיט א קאפיטאל פון 20 מיליאן פראנק. די געזעלשאפט האט ארויס-געלאזען 20 טויזענד אקציעס צו איין טויזענד פראנק. מאדאם האנוי האט אונטערגעשריבען 4 טויזענד אקציעס. איהר געוועזענער מאן לאזאר בלאך האט געצייכענט 3,950 אקציעס.

קיין געלד האט זי אבער נישט אריינגעטראגען. לויט דעם סטאטוט ווי אויך לויט דער צאהל אקציעס, וועלכע עס האבען געהאט מאדאם האנוי און בלאך, האבען זיי געהאט א מעהרהייט שטימען אין דער געזעלשאפט.

אין א יאהר ארום גרינדעט די העלדישע פרוי נאך 5 אקציען-געזעלשאפטען מיט א קאפיטאל פון 17 מיליאן פראנק. די געזעלשאפטען האבען דאס רעכט ארויסצולאזען נאך פאר 170 מיליאן אקציעס.

וואו נעהמט מען אבער געלד? די פרוי האנוי האט דאך אבער איהר צייטונג „גאזעט רע פראן" האט זי טאקע דורך דער צייטונג אנאנסירט, אז די אקציעס ברענגען גרויסע פערדינסטען און פראצענטער. דער עולם האט גענומען ברענגען די געלדער צו דער פרוי. ביז עס איז ענטדעקט געווארען דער גאנצער בלאף, אז די אקציעס האבען קיינע ריוחים נישט געטראגען, און דער דעפיציט בעטרעפט איבער הונדערט מיליאן פראנק.

דער אויספארשונגס-ריכטער און די דריי עקס-פערטען האבען קאנטראלירט די ביכער פון דער געזעלשאפט. עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די געשעפטען פון דער געזעלשאפט זענען געגאנגען זעהר שלעכט. דער עולם, וועלכער האט אריינגעלעגט אין די בערזען-אפעראציעס פון מאדאם האנוי צעהנדליגער מיליאנען פראנקען, האט ארומגערינגעלט דאס הויז פון דער אונטערנעהמונג און געפאדערט דאס געלד צוריק. צווי טעג האט זי צוריקגעגעבען אלע בעלי חובות דאס געלד. אויף דער בערזע האבען געקעמפט איהרע אגענטען און נישט דערלאזען צו א גרויסען „בעס" אויף איהרע ווערט פאפירען.

„די פאריזער פאנאמא אפערע" ווי די צייטונגען רופען זי אן האט אויפגערודערט אויסער דער פינאנציעלער וועלט אויך די פאליטישע קרייזען. דער סאציאליסטישער דעפוטאט שאסטאנג האט טאריינגעטראגען א אינטערפעלאציע אין פארלאמענט וועגען דעם גרויסען שווינדעל. ער פרעגט אן, וועלכע מיטלען רעכענט די רעגירונג אנצונעהמען, אז אזעלכע פאלען זאלען ווייטער נישט געשעהן.

עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז מאדאם האנוי ווי אויך לאזאר בלאך זענען שוין געווען אין מלחמה-צייט פערמשפט צו איינגע חדשים טורמע פאר פערשידענע שווינדלערייען.

דער יודישער באנקיר לאזאר בלאך איז איצט אלט 47 יאהר. ער איז געבוירען געווארען אין ליל. ביז 1917 יאהר איז בלאך געווען א איינפאכער האנדעלס רייזענדער פון א פראדוקטען פירמע. אין 1908 יאהר האט ער חתונה געהאט מיט דער 22-יעהריגער מארטא האנוי. אין יאהר 1920 האט זיך לאזאר בלאך געגט מיט מארטא האנוי און חתונה געהאט מיט א צווייטער פרוי, אין איינגע יאהר ארום געהט ער אריין אין שותפות מיט זיין געוועזענער פרוי, וועלכע הויבט אן פיהרען גרויסע שווינדלערישע געשעפטען.

די עקספערטען, וועלכע האבען דורכגעפיהרט די רעוויזיע אין די ביכער האבען פעסטגעשטעלט, אז מאדאם האנוי האט איבערגעשיקט גרויסע סו-מעס קיין אויסלאנד.

עס זענען אויך געמאכט געווארען רעוויזיעס אין דער וואוינונג פון דער געליבטער פון לאזאר בלאך מאדאם ברונע. בלאך האט איצט א פרוי מיט 6 קינדער, ער פלעגט זיך אבער שטענדיג גע-פינען ביי זיין געליבטער. די ביורא'ן פון דער גע-זעלשאפט זענען געשלאסען. עס זענען אויך גע-מאכט געווארען רעוויזיעס אין די אבטיילונגען אויף דער פראווינץ.

מאדאם האנוי האט גענומען אלס איהר פער-טיידיגער דעם אדוואקאט אלפרעד ראמיניק. דער באנקיר לאזאר בלאך האט גענומען אלס פערטיי-דיגער דעם אדוואקאט אנרי טארעס.

* * *

די גרויסע פעהיגקייטען פון דער 42-יעהריגער פרוי, וועלכע איז געווען א איינפאכע האנדעלס-רייזענדערין פון א מארע-מאגאזין ווערען דורך אלע-מען בעוואונדערט. מיט 10 יאהר צוריק האט די שעהנע מאדאם האנוי-בלאך געעפענט א לוקסוס-מאגאזין פון פרויען-טואלעטען. איצט האט זי אריינ-געשלעפט אין דער פינאנץ-אפערע די גרעסטע פינאנסיסטען, רעדאקטארען, סענאטארען, דעפו-טאטען און צייטונגען. דער „קאטירען", „לא רומער" אין אנדערע צייטונגען האבען בעקומען גרויסע געל-דער פאר דרוקען איהרע פינאנץ און בערזע-אנאנ-סען. דער איצטיגער מיניסטער פון אגריקולטור וואן העננעס האט נאך פרייטאג גענעסען אוואנגארד-ברויט ביי דער ענערגישער מאדאם האנוי. דער בעריהמטער עקאנאמיקער און געוועזענער שעף פון פינאנץ-מי-ניסטעריום פיער אריבער איז געווען דער הויפט-רעדאקטאר פון איהר צייטונג „לא גאזעט די פראן".

ווער איז זי? וואס פאר א קראפט האט די פרוי, וועלכע האט געקענט אריינציהען די גע-בילדעטסטע לייט פון פראנקרייך? ווער איז דאס די „מאראם-נאפאלעאן" ווי מען האט זי גערופען אין די פינאנץ-קרייזען?

דער שווינדעל בעטרעפט 125 מיליאן פראנק און אין קאסע פון הויפט-ביורא א'יף די רע פראן האבען די עקספערטען נאר געפונען א נישטיגע סומע פון 22 טויזענד פראנק. די פאנטאס-טישע ביזנעס-פרוי פלעגט זיצען א גאנצען טאג ביי זיך אין קאבינעט מיט א ציגארעט אין מויל און האט קאמאנדירט מיט 400 אנגעשטעלטע, אלע ניגע הונדערט אגענטען און מיט מיליאנען אקציעס. „דער קאפיטאן פון שיף אין גרויסען ים" — אזוי האט מען איהר גערופען. דער געוועזענער פינאנץ מיניסטער קאיא האט נאך א קורצען געשפרעך וואס דער גרויסער פינאנסיסט האט געהאט מיט מאדאם האנוי זי איז געווען אנ'עכטע פאריזערין געקליידעט אין רייכסטען לוקסוס. זי האט געהאט זעהר פיל גוטע פריינד. איהרע בעקאנטע, וועלכע האבען זיך גע-פונען אין נויט, האבען געקענט נאר איין מיטעל, ווי צו בעקומען הילף. א קליין בריוועלע צו דער געוועזענער מאדיסטקע און אויף מארגען זענען זיי שוין געהאלפען געווארען.

קיין זאך האט די „מאדאם נאפאלעאן" נישט אבגעשראקען. איינמאל, ווען מען האט געדארפט איבערשמוגלען איבער דער פראנצויזישער גרעניץ אויסלענדישע וואלוטע און ווערט-פאפירען האט מען איהר געזאגט, אז דער אנגעשטעלטער, וועל-כער דארף זיי דורכשמוגלען, האט מורא, מען זאל איהם נישט כאפען. „ער האט מורא, דער מאנס-ביל, — האט מאדאם האנוי אויסגעשריען — גיט מיר דעם פעקעל", און זי האט זיך אריינגעזעצט אין אויטא — אין איינגע שעה ארום איז זי מיט'ן פעקעל געווען שוין ווייט איבער דער גרעניץ.

ווי בעקאנט האט זי געהאט פאר א מאן איהר איצטיגען שותף, וועלכער איז אויך ארעסטירט, לאזאר בלאך, א געוועזענער קאמי-וואיאושער. איז ער איהר אבער נישט געפעלען. זי גט זיך מיט איהם, אבער זי פערגעסט נישט, אז לאזאר בלאך איז זעהר א פעהיגער ביזנעסמאן. זי כאפט איהם צו זיך און זאגט צו איהם:

— לאזאר אונזערע הערצער האבען פערשידע-נע געפיהלען אבער ביזנעס איז ביזנעס. זיי מיין שותף.

איצט האט די צייט זיי ווידער פונאנדערגע-טיילט, מאדאם האנוי געפינט זיך אין דער פרויען-טורמע סען לאזאר און לאזאר בלאך אין סאנטע לאזאר.

ווייטערע ערדציטערנישען אין טשילי און עקוואדאר.

לאנדאן, 8 (ספ. טעל.) אין דער שטאט גוואיאקוויל אין עקוואדאר אין די פאריגע נאכט פארגעקומען אנ'ערד-ציטערניש. ס'זענען איינגע-פאלען פיל הייזער. די בעפעלקערונג, וועלכע איז אנגעשראקען מיט די געשעהענישען אין טשילי האבען אין פאניק פערלאזט די שטאט און האלט זיך אויף אונטער'ן פרייען הימעל.

אין דער שטאט ווילענער (טשילי) איז ווידער פארגעקומען אנ'ערד-ציטערניש, וועלכע האט גע-דויערט 10 מינוט, קיין גרויסע שאדענס האט זי אבער דאס מאל נישט אנגעמאכט.

פראפאגאנדע-רייזע פון פראפ. חיים ווייצמאן.

לאנדאן, 8 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) פראפ. חיים ווייצמאן איז אפגעפאהרען אויף א פראפאגאנדע-רייזע קיין בערלין, פון דארט וועט ער פאהרען קיין האלאנד און דאן קיין בערלין אויף דער זיצונג פון ציוניסטישען אליאנס-קאמיטעט.

69 און 70 פאלען פון שענדען יודישע בית-עלמינס אין דייטשלאנד.

בערלין 8 (טעלעגראפיש דורך י"טא) עס הע-רען אלץ נישט אויף די שענדונגען פון די יודישע בית עלמינס אין דייטשלאנד, נעכטען זענען גע-שענדעט געווארען די יודישע בית עלמינס אין ראזענבערג (דייטש אויבער-שלעזיען) און פישבאך (בייערן).

דער דעפיציט פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג.

ירושלים, 8. (טעלעגראפיש דורך יט"א). דער דעפיציט פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג פאר די ערשטע קווארטאלען פון הייינטיגען יאהר בע-טרעפט 673.463 פונט. דער דעפיציט פאר'ן ער-שטען האלבען יאהר האט בעטראפען 146.000 פונט.

2 חדשים תפיסה פאר גאסן-דעמאנסטראציעס.

אפקלאנגען פונ'ם אנפאל אויפ'ן פועלי-ציון-קלוב אין תל-אביב.

ירושלים, 8. (טעלעגראפיש דורך יט"א). דאס געריכט אין תל-אביב האט פער'משפט אויף 2 חדשים תפיסה 4 לינקע יודישע ארבייטער, צווישען זיי 2 ארבייטערינס פאר אנטיילנעהמען אין די גאסען-דעמאנסטראציעס נאכ'ן אנפאל אויפ'ן קלוב פון די לינקע „פועלי-ציון" אין תל-אביב.

אפקלאנגען פון ענין באר ישא אין באברויסק.

מאסקווא, 8 (י.ט.א. טעלעגראפיש). אלס נקמה פאר דעם כוליגאנישען אנפאל אויף דעם מיידעל באריישא אין באברויסק, האבען צוויי יו-דישע יונגעלייט פון דער פאבריק „אקטיאבר" אהרן באדאן און אברהם אנדעלקא אפגעגאסען מיט הייס וואסער א קריסטליכען ארבייטער פון דער זעלבער פאבריק. די ארעסטירטע צוויי אר-בייטער האבען ערקלערט, אז זיי זענען זייער טאט בעגאנגען בעוואוסטזיניג און אויסגערעכענט.

דער „עמעס" פאדערט שטרענג צו בעשטרא-פען די שולדיגע. דער „עמעס" זעהט אין דער טאט אנ'ארט יודיש-נאציאנאליסטישען שאוויניזם.

פראפ. בראדעצקי קומט קיין גאליציע.

לאנדאן, 8 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דעם 9 דעצעמבער פאהרט ארויס דער מיטגליד פון עקזעקוטיווע פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, פראפ. בראדעצקי אויף א רייזע קיין מזרח- און צענטראל-אייראפא. פראפ. בראדעצקי וועט אויך בעזוכען מזרח- און מערב-גאליציען.

ביודזשעט-קאמיסיע אנגענומען דעם ביודזשעט פון מלוכה-פרעזידענט.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש) אויף דער פריי-טאג'דיגער זיצונג פון דער ביודזשעט-קאמיסיע ביים סיים איז בעטראכט געווארען דער ביודזשעט פון מלוכה-פרעזידענט, וועלכער איז פארגעשלאגען גע-ווארען אין דער הויך פון 802.600 .3 זל. אין די אויסגאבען 275.160 זל. אין הכנסה. די רעפ. קוואפינסקי און וואזשניצקי האבען זיך ארויסגעזאגט געגען איינגע מאמענטען פונ'ם מלוכה-פרעזידענט'ס א רערע, וועלכע ער האט געהאלטען אין ספאלא ביי די „ראזשינקעס" דער ביודזשעט איז אנגענומען געווארען. דער „דיספאזיציע-פאנד" האט בעקומען דעם נאמען „פאנד צו דער פערפיגונג פונ'ם מלוכה פרעזידענט".

אויף דער נאכמיטאג זיצונג איז בעהאנדעלט געווארען דער ביודזשעט פון ארבייטס-מיניסטעריום רעפ. ראזמארין האט אנגעוויזען אז א רייהע ארבייטס אינספעקטארען ווילען צווינגען איינגע אונטערנעה-מונגען, אז זיי זאלען צושטעהן צום נאפט-קארטעל, דראהענדיג שליסען זייערע אונטערנעהמונגען. די וואיעוואדען מיט וועלכע רעפ. ראזמארין האט ווע-גען דעם גערעדט שעמען זיך אפילו, זיי פערופען זיך אבער אויף אזעלכע דירעקטיווען פון ווארשא.

ארבייטס-מיניסטער יורקעוויטש: אין לעמבערג?

רעפ. ראזמארין: אין לעמבערג און אין סטא-ניסלאוואוו. די ענדע פון דער זיצונג וועט פארקומען מאנטאג.

פאליטישע קאנפערענץ פון פרעמיער בארטעל.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש) פרעמיער בארטעל האט פרייטאג אפגעהאלטען עטליכע קאנפערענצען. פארמיטאג האט דער פרעמיער אויפגענומען דעם אדיוטאנט פון מארשאלעק פילסודסקי, פולק. פריס-טאר, נאכדעם איז ער אוועקגעפאהרען אין בעלוועדער, וואו ער האט פערבראכט 20 מינוט.

שפעטער האט דער פרעמיער אין מיניסטארען-ראט אויפגענומען דעם שעף פון יוסטיץ-דעפאר-טאמענט ביים קריגס-מיניסטעריום, גענעראל ראנק, דעם פרעזעס פון העכסטען מיליטערישען געריכט גענעראל קשעמינסקי און גענ. מעצנאראווסקי. נאכ-דעם האט דער פרעמיער אפגעהאלטען א קאנפע-רענץ מיט'ן אינערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי. אין אוועגט איז אונטער'ן פארזיץ פון פרעמיער בארטעל פארגעקומען א פאליטישע קאנפערענץ, אין וועלכע ס'האבען זיך בעטייליגט די מיניסטארען סקלאד-קאווסקי, טשעכאוויטש, סטאניעוויטש און וויצע-מי-ניסטער וויסאצקי.

„ער האט דערצעהלט געשיכטע".

ווארשא, 8. (טעלעפאניש) דאס פרעזידיום פונ'ם „איינסעל" האט ארויסגעלאזט א קאמוניקאט אין וועלכען ס'ווערט געזאגט, אז רעפ. סאנאיצא האט זיך אויף דער דאנערשטאגדיגער זיצונג פון דער ביודזשעט-קאמיסיע ביים סיים נישט ארויסגע-זאגט, אז די אגראר רעפארם זאל פארקומען אהן פערגיטיגונג פאר די לאנד-בעזיצער. רעפ. סאנאיצא זאל האבען נאר פארגעשטעלט די געשיכטע פון דעם ווי ס'האט זיך ענטוויקעלט זיין שטעלונג צו דער אגראר-רעפארם, האט אבער נישט ארויסגעזאגט זיין איצטיגע שטעלונג.

לאָדז.
דעצעמבער 1928

„נייער פאָלקסבלאַט“

פּרייט.
9 דעצעמבער 1928

איבערפּראָדוקציע
אין דער ווירטשאַפט פון פוילען

אין די לעצטע עטליכע יאָהר זענען מיר געווען פון צייט צו צייט עדות פון ערנסטע קריזיסען, וואָס האָבען אויסגעבראָכען אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע. די הויפּט־סבּה איז בעשטאַנען אין דעם, וואָס די פאַבריקאַנטען האָבען איבערגעשאַצט די אָפּזאַץ־מעגליכקייטען און, וועלענדיג הויבען די ריוחים פון זייערע אונטערנעהמונגען, האָבען זיי זיך בעמיהט וואָס מעהר צו פערגרעסערען די פּראָדוקציע.

דער רעזולטאַט איז אָבער געווען אַ פערקעהר. טער עס האָט זיך געשאַפען אַזאַ הויכע פּראָדוקציע, וואָס איז כלל נישט געווען צוגעפּאַסט נישט צו די קויפס־מעגליכקייטען פון דעם אינלענדישען קאָנסומענט, נישט צו די עקספּאָרט־אויסזיכטען. די אינדוסטריעלער זענען געווען געצוואונגען מעהרסטענטיילס צו זוכען מיטלען „אָבצושטופּען די סחורה, און לאַ די וואָס זיי האָבען נישט איינגעהאַלטען די פּרייזען אויף אַ געהעריגער הויך, האָבען זיי פּשוט צוליב דער נגענזייטיגער קאָנקורענץ אַליין די פּרייזען געוואָרפען.

אַזוי האָט די איבערפּראָדוקציע געבראַכט צום שטענדיגען וואַקלען זיך פון די פּרייזען, צו נישט־נאָרמאַלע וועקסעל־פערהעלטנישען א. אַז. וו.

אַז דאָס קאָן אַזוי לאַנג ווייטער נישט זיין, האָבען אַלע אינדוסטריעלער גוט פערשטאַנען. עס איז אָבער געווען אונמעגליך צו בעוועגען זיי צו אַ געמיינזאַמער פערשטענדיגונג צו נאָרמירען די פּראָדוקציע, צו צופּאַסען זי צו דער פאַקטישער קויפס־קראַפט הן פון׳ם אינלענדישען, הן פון דעם אויסלענדישען מאַרק.

די אַלגעמיינע קאָניונקטור האָט אָבער די לאַגע אויף אַזויפיל פערענגערט, אַז די טעקסטיל־אינדוסטריע איז געוואָרען געצוואונגען צו נאָרמירען די פערהעלטנישען. און אָט איז ענדליך געשאַפען געוואָרען אונטער׳ן דרוק פון די מאַסגעבענדע פאַקטאָרען אַ קאַרטעל, וועלכער האָט זיך געשטעלט דעם ציל צו שאַפען די נעהעריגע פּראָפּאָרציע צווישען דעם אָפּזאַץ און דער פּראָדוקציע (וועלכע האָט לויט די מאַסגעבענדע קוועלען בעטראָפען מיט 40 פּראָצענט מעהר פון דעם פאַקטישען פערבּרויך).

דער גאַרן־קאַרטעל, וועלכער ווערט אַזוי ברייט לעצטענס קאָמענטירט אין דער לאָדזער וועלטעל, איז נישט קיין פעראיינצעלטע ערשיינונג, וועלכע לאָזט זיך בעמערקען נאָר אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע, אמת, דאָ איז דער קריזיס אַ פיל שאַרפערער, ווי אין אַלע אַנדערע ווירטשאַפטליכע געביטען.

דער בעגריף „איבערפּראָדוקציע“, וועלכער גילט טאַקע אַמשטאַרקסטען אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע, בעזיצט אין פוילען אַ פיל־ברייטערען פערנעהם און בעציהט זיך אויף דאָס גאַנצע ווירטשאַפטליכע לעבען.

מיר לעבען אין פוילען איבער דער מאָס. סיי די מלוכה־הוצאה, סיי ד יאַסטען, וועלכע דער בירגער טראָגט לטובה דער מלוכה, שטייגען איבער אונזערע מעגליכקייטען. מיר פיהרען אַריין צופיל פּאַרטיגע סחורות, אָפטמאָל לאָזט זיך דאָס זאָגען אַפילו ביים אַריינפיהר פון רוזה־שטאָפען און מאַשינען. פיל פּראָדוקציע־צווייגען אַרבייטען אָהן חשבון, נישט האָבענדיג די זיכערהייט, צי זיי וועלען געפינען דעם אָפּזאַץ פאַר זייערע אויסאַרבייטונגען.

דאָס וויכטיגסטע איז, וואָס די סבּה ליגט נישט אין דעם, אַז מיר דאַרפען נישט, נאָר פערקעהרט, עד היום שטעהען נאָך קרוב 400 טויזענד חורבּ־געוואָרענע געביידעס, וועלכע מען דאַרף צוריקשטעלען, דער בעדאַרף פון דער בעפעלקערונג איז זעהר שטאַרק, און ווייט הינטערשטעליג זענען מיר מיט אונזער לעבענס־שטופע אין פערגלייך מיט אויסלאַנד. די זאַך איז אָבער, וואָס מיר זענען אָרים.

די ברייטע מאַסען בעזיצען נישט קיין אָפּשפּאָרונגען, דאָס סוחרטום אַרבייט מיט אַ זעהר בעגרענ־ניצטען אומזאַץ־קאַפּיטאַל, די פּראָדוקציע האָט נישט קיין גענוגענדע אינוועסטיציע־קרעדיטען און לויפענדע געלדער.

אַזאַ מין ווירטשאַפט איז נישט עפּעס אַנדערש ווי אויסשטעלען אַ וועקסעל, נישט פאַראויסזעהענדיג, צי עס וועלען זיך שפּעטער געפינען די נויטיגע מיטלען פאַר דער רעקונג, און פריהער צי שפּעטער מוז קומען דער קריזיס מיט אַלע זיינע פאָלגען.

אויב שוין זייט פעברואַר וואָרנען מיר פאַר דעם צו־הויכען האַנדעלס־פּאַסיוו אין אונזערע בעציהונגען מיט אויסלאַנד, אויב מיר טרעטען אַרויס געגען דעם אַלץ־וואַקסענדען מלוכה־בודזשעט, אויב מיר בעטאָנען אויף יעדען שריט, אַז די בעשטייערונג פון דער בעפעלקערונג שטעהט נישט אין קיין שום פּראָפּאָרציע צום וואַקסען פון איהרע הכנסות און פערמעגען, טוען מיר דאָס אַלץ אין נאָמען פון דעם עקאָנאָמישען געזונט, וועלכער איז געגען אויסשטעלען וועקסלען אָהן רעקונג.

אויטאָריטעטע פינאַנץ־מענער פון דער אָפּיציעלער וועלט האָבען שוין איינגעזעהען, אַז עס איז נויטיג איינצוהאַלטען צייטווייליג דאָס טעמפּאָ פון דער ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג.

האָבען מיר גענוג איינענע קאַפּיטאַלען, אָדער קאָנען מיר זיכערען אַ גרעסערען און רוויערהאַפטען צופלוס פון אויסלענדישע געלדער אויף צו שטיצען דעם עקספּאָרטער, אויף צו וקרעדיטירען די קאָנסומענטען, איז גוט, מיר וועלען אַזוי־ערנאָך אַרורכ־קומען די שווערע איבערגאַנגס־צייט. האָבען מיר נישט קיין מיטלען דערצו (און אַזוי איז דאָך דער פאַקטישער מצב), דאַן בלייבט איין אויסוועג — פערלאַנגזאַמערן דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען.

אינטערעסאַנט איז, אַז לעצטענס פּראָיעקטירט די רעגירונג איינצופיהרען פערשידענע בעגרענצונגען פאַר׳ן האַנדעל אויף ראַטעס. נישט אַריינגעהענדיג אין דער עצם פּראָגע, איז ווערט אויפמערקזאַם צו מאַכען, אַז דער ראַטעס־האַנדעל איז נאָכ׳ן קריג ענטשטאַנען אין פערשידענע לענדער, כּדי מעגליך צו מאַכען דער בעפעלקערונג צו שטילען וואָס מעהר בעדערפענישען און הויבען אויף אַזאַ אופן איהר קויפס־קראַפט. מיט׳ן מאָמענט אָבער, ווען די רעגירונג שאַפט אַזעלכע בעדינגונגען, אַז דער סוחר וועט פערלירען די קאַלקולאַציע פאַר אַ דעם האַנדעל, מוז די קאָנסומפּציע געהאַמעוועט ווערען און פאַלען.

אויב אַזוי, אויב מיר זעהען פאַקטיש איין די נויטווענדיגקייט צו האַמעווען דעם טעמפּאָ פון אונזער ווירטשאַפטליכען לעבען, און צופּאַסען איהם צו דער קרעדיט־סיטואַציע אין לאַנד, איז אמת געוואונשען צ וציהען ווידער אַמאָל די אויפמערקזאַמקייט פון אונזער ווירטשאַפטלער אויף דער וועלבסט־אויסקום־אַקציע. צום בעדויערען האָט זי עד היום נישט געפינען דעם געהעריגען אָפּקלאַנג אַפילו ביי די פעראינטערעסירטע צרחים, און זי וואָלט דאָך פיל מיטגעהאָלפען צ ירידה נאָרמאַליזירונג פון אונזער פּראָדוקציע.

מאַג. ש. בונין.

פּאָליטישער פריהלינג אין רומעניע.
אויך די יודען האָבען פרייער אָפּגעאָטעמט.

דער לאַנג־ערוואַרטעטער שטורץ פון דער בראַטיאַנו־דיקטאַטור איז אויפגענומען געוואָרען דורך גאַנץ רומעניע נישט נאָר ווי אַ טויש פון רעגירונגען, נאָר אַלס אַ וועקסעל פון גאַנצען מלוכה־סיסטעם. די נאַציאָנאַל־צאַראַניסטישע פּאַרטיי, וואָס שטעהט איצט ביים מלוכה־רודער, איז בעקאַנט מיט איהר טרייהייט צו דעמאָקראַטישע פּרינציפּען און אַלע אויגען זענען איצט געווענדעט צום פּרעמיער מיניסטער יוליו מאַניו, וואָס שמ׳ט אין לאַנד אַלס אַ לעבעדיגע פערקערפּערונג פאַר די דאָזיגע דערהויבענע אידעאַלען.

די בעגייסטערונג, מיט וועלכער די נייע רעגירונג איז אויפגענומען געוואָרען דורך די מאַסען פערדעקט אָבער אין קיין פאַל נישט די שוואַרצע וואָלקענס, וואָס שפּרייטען זיך איבער די קעפּ פון די נייע מושלים.

דער פאַקט, וואָס סמאַניו האָט קאַטעגאָריש אָבגעוואָרפען דעם פאָרשלאַג אַריינצוטרעטען אין אַ נאַציאָנאַלען קאַבינעט און האָט איבערגענומען די גאַנצע פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דער סיטואַציע, האָט אויפגעשטעלט געגען די נאַציאָנאַל־צאַראַניסטען אַלע איבריגע פּאַרטייען, אַלע גרופּען וועלען זיך בעמיהען צו שאַפען שוועריגקייטען דער איצטיגער רעגירונג: די ליבעראַלען — אויפ׳ן פינאַנציעלען געביט און די איבריגע — דורך אַנטיסעמיטישע אויסשטרייטונגען. דער געוועזענער אינערן־מיניסטער אין קאַבינעט פון גענעראַל אווערעסקו, אָקטאַוויאַן גאָגאַ, האָט אָפען ערקלערט, אַז ער וועט זיך בעמיהען מיט דער הילף פון פּראָפ. קוזא אויפלעבען די סטודענטישע בעוועגונג און דורך פּאָגראָמען קאָמפּראָמעטירען די איצטיגע רעגירונגס־פּאַרטיי כלפּי אויסלאַנד.

די ערשטע פּראָבען זענען געמאַכט געוואָרען אין קלויזענבורג. די קריסטליכע סטודענטען פון׳ם אָרטיגען מעדיצינישען פאַקולטעט האָבען אויפגעפאָדערט זייערע יודישע קאָלעגען צו פערלאָזען דעם אַנאַטאָמישען זאַל. די יודען האָבען זיך אָבגעזאָגט צו ערפילען דעם בעפעהל און עס איז ענטשטאַנען אַ בלוטיגע געשלעג, בעת וועלכען 8 יודען זענען פערוואונדעט געוואָרען. דאָס זעלבע איז געשעהען אויך אין דער פּאָסטער־סעקציע. די מיליטער־מאַכט האָט אַריינגעפיהרט זשאַנדאַרמען־אָבטיילונג און די שולדיגע סטודענטען ווערען איבערגעגעבען דעם קריגס־געריכט. דער פּרעמיער־מיניסטער מאַניו האָט טעלעגראַפיש געוואָרענט דעם קלויזענבורגער בירגערמייסטער אַז ער לעגט אויף איהם אַרויף די גאַנצע אחריות פאַר דער אָרדנונג אין שטאָט. וועלכע דאַרף אויפגעהאַלטען ווערען מיט אַלע מיטלען. עס איז דעריבער צו האָפען, אַז די אַנטיסעמיטישע פּראָבען צו שטערען די רוה וועלען נישט געלונגען, הגם עס זענען פערהאַן בולטע בעווייזען, אַז אַגע

(קאָרעספּאָנדענץ פון בוקאַרעשט צום „נייעם פאָלקסבלאַט“).

שונא־ישראל גרייטען זיך אויסצונוצען דעם 10־טען דעצעמבער — דעם גרינדונגס־טאָג פון דער אַנטיסעמיטישער בעוועגונג אין רומעניען פאַר אַנטי־סעמיטישע אינצידענטען און פאַר אַקטיווער פּראָפּאַגאַנדע צו די פּאַרלאַמענט־וואַהלען, וואָס קומען פאָר דעם 12־טען דעצעמבער.

אַ בעזונדער קאַפּיטעל בילדען די פּאַרוואַהל־שטימונגען. דער רעאַקציאָנערער וואַהל־סיסטעם, וואָס די איצטיגע מאַכט־האָבער האָבען געירשנט פון דער פאָריגער רעגירונג, לאָזט פאַר די מינאָריטעטען נאָר איין אויסוועג: זיך בלאָקירען מיט דער רעגירונגס־פּאַרטיי, וואָס האָט פאַקטיש דעם רוב מאַנדאַטען אין איהר רשות. די דאָזיגע מאָנאָפּאָליסטישע לאַגע שטעלט אַוועק די מינדערהייטען אין אַ סיטואַציע פון מינדער ווערטיגע פּאַרטנערען אין דעם וואַהל־שפּיל און דאָרט, וואו ס׳האַנדעלט זיך וועגען חסר זענען אונפערמיידליך געקרענקטע אַמביציעס.

אין דעם איצטיגען וואַהל־קאַמף שפּילען די יודען נישט קיין קליינע ראָלע. און ווען דער יודישער קבוץ אין רומעניען וואָלט נישט געווען צובּרעקעלט אויף פיל לאַגערען, וואָלט מען געקענט אויפ׳ן וועג פון אַ יודישען נאַציאָנאַלען בלאָק בעקומען די נויטיגע צוויי פּראָצענט פון אַלע שטימען און נישט אָנקומען צ ודי חסדים פון די נייע, יודען־פריינדליך געשטימטע בעלי־בתּים.

בשעת די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע האָט געקעמפט מיט אַלע מעגליכקייטען פאַר דער רעאַליזירונג פון אַ נאַציאָנאַלען יודישען בלאָק, האָט דער אַסימילאַטאָרישער פערבאַנד פון רומעניש יודען („אוניאָן“) געוואָלט אויסנוצען די סיטואַציע בלויז פאַר זיך און גענומען פערהאַנדלען סעפּאַראַט מיט דער הערשענדער פּאַרטיי. דאָ ס׳האָט געפיהרט דערצו, וואָס די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע האָט געמוזט שליסען מיט די נאַציאָנאַלע צאַראַניסטען וואַהל־אָפּמאַכען אין די בעזונדערע פּראָווינצען (צוויי מאַנדאַטען טראַנסילוואַניע, איינער פאַר בעסאַראַביע און איינער פאַר בוקאָווינע) און אַזוי אַרום פערלירען אַ העלפט פון ערטער אין פּאַרלאַמענט. נאָך טרויעריגער האָט פערענדיגט די „אוניאָן“, די לייב־פריינדשאַפט אין דעם אַסימילאַטאָרישען פערבאַנד מיט בראַטיאַנו׳ן האָט זיך איצט נוקם געווען און זיי און אַלע זייערע בעמיהונגען צו שליסען אַ בלאָק מיט דער רעגירונגס־פּאַרטיי האָבען צ ונאָרנישט געבראַכט.

אַזוי אַרום האָט דאָ סנאַציאָנאַלע יודענטום שאַנסען צ והאָבען אין קינפטיגען פּאַרלאַמענט פיער פאָרשטעהער, וועלכע וועלען בילדען אַ יודישען נאַציאָנאַלען קלוב. אין אמת׳ן אָבער וועט די צאָהל יודען אין פּאַרלאַמענט זיין פיל גרעסער. עס האַנדעלט זיך אין דעם, וואָס אין דער נאַציאָנאַל־צאַראַניסטישער פּאַרטיי — אַלס ראַדיקאַלער — און אין דער סאָציאַל־דעמאָקראַטישער געפינען זיך פיל יודישע פּאַרטיי־מיטגלידער, וואָס פערנעמען דאָרט פיהרענדע שטעלעס.

דער איצטיגער וואַהל־פיבער האָט אָבגעשטופּט אויפ׳ן צווייטען פּלאַן די אַקטועלע קהלה־פראַגע. דעם 8־טען נאָוועמבער — ערב דעם פאַלען פון דער בראַטיאַנו־רעגירונג — איז פערעפענטליכט געוואָרען דער רעגולאַמענט וועגען יודישען קולט, וואָס גיט גינסטיגע מעגליכקייטען צו ענטוויקלען אַ ברייטען קהלה־בוי אין רומעניע. דער רעגולאַמענט וועט פאַר אַ טערמין, — 6 מאָנאַטען — פאַר דער רעאַליזאַציע פונ׳ם קהלה־געזעץ און עס איז צו מיינען, אַז אונטער דער איצטיגער רעגירונג וועלען די רומענישע יודען קענען אומגעשטערט זיך פערנעמען מיט אינטענסיווער קהלה־טעטיגקייט.

בכלל פיהלען זיך איצט די רומענישע יודען פריי און פול מיט האָפנונגען, דאָס אָפּשאַפען פון דער צענזור און פונ׳ם בעלאַגערונגס־צושטאַנד און די פאָרשטעהענדע אַמנעסטיע ערמונטערען די גע־דריקטע ביז איצטע געמיטער און ערוועקען די איינגעדרימעלטע ענערגיע. די יודישע פּרעסע דריקט אויס איהר פולען צוטרוי צו דער איצטיגער רעגירונג און פאָדערט, אַז אין דער ערשטער רייה זאָל רעגולירט ווערען דאָס יודישע שול־וועזען און די אַנגעוועהטאָגטע בירגערשאַפטס־פראַגע.

אין דער זעלבער מינוט איז נישט פערהאַן קיין פּלאַץ פאַר איבריגע אילוזיעס. אַלע ווייסען, אויב עס שטעהען פאַר פאַר יודען גינסטיגע ענדערונגען אויפ׳ן נאַציאָנאַלען־פּאָליטישען געביט, וועט די עקאָנאָמישע פּאָליטיק פון דער נייער רעגירונג ברענגען די יודען אַ גרויסע ענטוישונג. די צאַראַניסטישע רעגירונג, וואָס באַזירט זיך אויף די סימפּאַטיעס פון די פּויערישע מאַסען, וועט זיך מוזען שטעלען מיט׳ן פּנים צום דאָרף און אַרויפלעגען דעם גאַנצען שטייער־לאַסט אויף דער שטאָטישער בעפעלקערונג דאָס וועט זיך אָבּרופען קרענקליך אויף דער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע בילדעט די מעהרהייט אין די רומענישע שטעט.

דערווייל הערשט ביי אונז פּאָליטישער פריה־לינג און הגם דאָס וועטער דערמאָנט אונז עקשנות־דיג וועגען הערבסט, אָטעמט זיך פריי און עס וויל זיך גלויבען אין אַ נייער ליכטיגער ערא. (יט״א)

י. יעווין.

אברהם רייזע אין פּאַריז.
(אַ בריף פון פּאַריז).

אברהם רייזען איז אין פאַריז. און אַז רייזען איז אין פאַריז, דאַרפט איהר נישט לאַנג זוכען זיין אַדרעס. איהר געפינט איהם תּמיד, בייגאַכט אי בעדהויפּט, אין קאַפע „די דאָם“, אין רעכטען קונסט צענטער פון מאָנפּאַרנאַס, זיצענדיג ביי אַ טישעל, אַרומגערינגעלט מיט קינסטלער, זשורנאַליסטען און סתּם אינטעליגענטע יונגעלייט און פיהרענדיג אַ לענגערען געשפּרעך. וואָרים אונזער פריינד רייזען, זעהט מיר אויס, האַלט גאָר ווייניג פון דער אַזוי־גערויבטער אויף פערשידענע אופנים בעוואונגענער, דיכטערישער איינזאַמקייט. יאָ, פאַר איהם איז גענוג די איינזאַמקייט ביי זיין שרייבטיש, ווען ער גיסט אויס זיין נשמה אין צאַרטע, לירישע לידער. ער איז מאָגער, שלאַנק געבויט. און זיינע טונקעלע האָר הייבען שוין אָן זיך צו גראָהען. אָבער זיין גאַנצע געשטאַלט אָטעמט מיט יוגענטליכע ענערגיע, מיט עלאַסטישקייט. זיינ עבעוועגונגען זענען האַסטיג און זיין פּנים בעצווינגט מיט דעם אָפענעם בליק און גוטמוטיגער פּשטות.

אַ רייזען איז דער פּאָפּולערסטער יודישער דיכטער, וואָס איז פון אַלעמען געליבט — און עס האָט אונז אַרומגענומען אַ טיפער פערלאַנג צו מאַכען אונזער ליבען דיכטער רייזען אַנ׳אָפּשירס־אָווענד אויף אַנ׳אינטימען אָ׳פן.

די איניציאַטיווע פון דעם דאָזיגען אָוונד האָט אויף זיך גענומען דער בעקאַנטער פערלאַג „טריאַנגעל“, וועלכער ווערט וואָס אַמאָל מעהר אַ צענטער וואו עס קומען זיך צונויף די בעסערע יודישע קינסטלער און זשורנאַליסטען אין פּאַריז. דער אייגנטימער פון „טריאַנגל“ ה׳ קווילאָוויטש, דערווערבט זיך וואָס אַמאָל מעהר אַ גוטען שם מיט זיין ליבענסווירדיגקייט און גאַסטפריינדליכקייט לגבּי די יודישע שריפטשטעלער, קינסטלער און זשורנאַליסטען, וואָס קומען קיין פּאַריז. דער דאָזיגער אין אַלע הינזיכטען געלונגענער באַנקעט איז פאָרגעקומען אין קאַפע ריזוועניל, אין איינעם פון די שעהנסטע קאַפעהייזער פון מאָנפּאַרנאַס, און האָט געטראָגען אַ האַרציגען אינטימען כאַראַקטער.

ביי ווייס־געדעקטע טישען, דעקאָרירט מיט וואַזעס בלומען, האָבען זיך אויסגעזעצט אַ רייה יודישע שריפטשטעלער, קינסטלער, זשורנאַליסטען א. אַנד. דעם פּאַרוי קנעהמט איבער שלום אַש און וואַ יפה׳ בענגדיג דעם כּוס שאַמפּאַניער צום געזונט פון

ליבען גאַסט, זאָגט ער צווישען אַנדערען: „לאָמיר היינטיגען אָוונער זיין אומאָפּהענגיג, לאָמיר אויפהערען צו דינען די אָרער יענע געטער, דער אָרער יענער פּאַרטיי. אויף דעם געכטיגען אָוונד זענען גע ע אַ ערך 1500 אַרבייטער, אָבער איך האָלט, אַז ע ר אַ קליינער פּראָצענט פון זיי קען דאָס שאַפען פון רייזען. ווע נאָך טראַכט מיר אַריין אין דער יודישער ליטעראַטור, זאָג איך: די יודישע ליטעראַטור שפּאַרט זיך נישט אָן אויף קיינעם. נישטאָ קיין שיכט פון אונזער פאָלק, וועלכע זאָל קאָנען זאָגען, אַז אַ דאַנק איהר עקזיסטירט די יודישע ליטעראַטור. די יודישע ליטעראַטור איז אויסגעוואַקסען אָהן פּראָטעקטאָרען, אָהן מעצע־נאַטען. ד ורערמאַהנסט זיך, ברודער רייזען, ווען מיר האָבען מיט פיל יאָהרען צוריק געבלאָנדזשעט איבער די וואַרשעווער גאַסען, עלענד און איינזאַם. און מיט טרויער און אומרוה האָבען מיר געבליקט אין אונזער צוקונפט? ווער האָט זיך וועגען אונז געקימערט? וועמען זענען מיר אָנגענומען? און היינט, ווען איך זעה, ווי די יודישע ליטעראַטור איז אויסגעוואַקסען, דערקלער איך, אַז די יודישע ליטעראַטור איז אויסגעוואַקסען פון זיך אַליין, אַזוי, ווי אַ בוים אין פעלד, פון קיינעם נישט גערופען. פון קיינעם נישט געשיצט. און פּראָטעקשירט. און דאָס איז איהר גרויסע מעלה, דאָס איז איהר שיינקייט לגבּי אַנדערע ליטעראַטורען. מיר פייערען איצט אונזער גרויסען, טייערען דיכטער אברהם רייזען, וואָס איז אַזוי פיין איינגעפּאַסט אין דער דאָזיגער ליטעראַטור. איך וויל איהם פערגלייכען מיט דעם גרויסען גענ'אַלען מאָלער מאָ־עלאַני. דאָס שאַפען פון רייזען איז עהנליך צום שאַפען פון מאָדיליאַני, מאָדיליאַני האָט געמאָלט נאַקעטקייט. אָבער די דאָזיגע נאַקעטקייט פון דעם גרויסען יודישען מאָלער וועקט אין אונזער נשמה דערהויבענע מחשבות, טיפע געדאַנקען, עפּעס הייט פון מאָד־ליאַנים בילדער מיט אַ הערבסטיגען אומעט. די דאָזיגע נאַקעטקייט הייבט אונז אויף, פערבעסערט אונז, אַזוי זענען די ווערק פון אברהם רייזען: זיי ניבען דעם נאַקעטען אמת פון לעבען, דאָס איז [illegible]

(ווייטער ווען 9־זייט).

אכטונג! פריזיזן בעדייטענד פערקלענערט

פון היינטיגן טאג אן זענען די פון אלע קאסמעטישע ארטיקלען

Perfumerja J. DRUKIER, ZAWADZKA 11
tel. 75-92

פריין 2 זל. שנעל און רעיעל! פריין 2 זל.

רעכטס-קאנסולענטען-ביורא

„פאראדא" - „PORADA"

10 פיעטריקאווער 10

אונטער דער לייטונג פון א לאנגיעהריגען און רוטינירטען געריכטס-סעקרעטאר. שרייבט אלערליי ביטעס און אפעלאציעס, קלאזולעס אין זאבען-פיעטשעגיעס. אינפארמירט און שרייבט אין אלערליי מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפראכען.

אויסקויפען פון פאטענטען. אויסקויפען פון פאטענטען.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
גנערזשער 11.
טעל. 34-72
נעהמט אן פון 6—8 אויענד

לעכער
מאשינאווע
ווערען אויסגעגייט
צו ביליגע פרייזען
ג. נארדמאן ציגעלנא 29

די ביליגסטע איינקויפס-קוועלע
דאמען-טאשען

קופערס און רייזע-וואליזקעס צו צוגענגליכע פרייזען עמפפעהלט

ל. הערשפינגער 44 ווסכאדניא 44

עס ווערען אויך אנגענומען אלערליי בעשטעלונגען רעפעראטורען.

8-ונג, פאליסעז-אינהאבער!

שוין די לעצטע טעג ווערען נאך רעגיסטרירט די רוסישע פאליסען ביים פערזיכערונגס-אינספעקטאר

ח. קאנסקער

קאמיעננא 9, טעלעפאן 88-75.
טעגליך פון 9 ביז 11 פריה און פון 4 ביז 7 אין אוועגד.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגי-שע און נערוועז-קראנקהייטען.

קוואַרץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

--- סעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוועגד. ---
פון 11 ביז 12 בייטאג און פון 2 ביז 3 נאכמיטאג נעהמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
-- בעזונדער וואַרטע-צי ער פאר פרויען. --

וויזיט 3 זל.

---

44 **וויכטיג פאר מחותנים** 44
קויפט נישט קיין

מעבער

בעפאר איהר איבערציהט אייך נישט און פון מעבעל-געשעפט

44 **גדאנסקא (דלוגא)** 44
Ch. LAZNIK, tel. 62-56

גאר בי ס'ר קענט איהר קויפען מעבעל שיר, גוט און בילליג.

44 בעמערקונג: אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואנעס, פעלצען, גיין-מאשינען און צאהל די העכסטע פרייזען. 44
קומט און איבערצייגט אייך!

שפארט-געלד!

קויפט

שירמס, שטעקענס

נור אין דער ווערקשטעל פון

ס. פייגענבוים, נארוטאוויטשא 19

ווייל איהר קענט דארט קויפען מיט 25% ביליגער ווי איבעראל.

אכטונג! עס ווערען אנגענומען אלערליי רעפעראטורען און דעקונג.

Dr. med. ALBERT GOTLIB
פיעטריקאווער 26, טעל. 77-50
אקושער און פרויען-קראנקהייטען
נעהמט אן פון 4 ביז 7 אין אוועגד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה
בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאט זיך איבערגעצייגען אויף אנדזשעיא 5
עמט אן פון 8 — 10 פריה און פון 5—9 אין אוועגד
בעזונדערער וואַרטע-זאל פאר פרויען.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.
בושעזשינער 11, טעלעפאן 63-37
אמען פון 9 פריה ביז 7 אוועגד.

ד"ר, וואלינסקי נשי-חשלה, אויגען קר.	4—3
ד"ר הערשנער קינדער קרענקהייטען	4½-3 11-9
ד"ר שיפמאן אינערליכע קרענקהייטען	1—11
ד"ר לובימש הויט און געשלעכט-קר.	1½—12½
ד"ר שמירגעלד נערוען און נעטיגע קר.	2 -1
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קרענקהייטען	½—12½
ד"ר עליאסבערג כירורגישע קרענקה.	2—1
ד"ר בערנפאן פרויען און געבורט-הילף	4—3

אנסיגא-טערעפיע, שפראך-שטערונגען הי שטאמלען א. א. הי שאקען-שעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג אייג-ערציונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, שפעציעלע. אויף [illegible] זין שטאט.—אין לשכאראפיריט ווערען [illegible] שלע [illegible] נעגען שקארלאטין.

[illegible] נקי מטראפאלסקא
[illegible] 10—1 3-6
קינסטליכע צמה, קראנען, טאמען [illegible]

לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

אל תתהלל ביום מחר!!

כי לא תדע מה ילד יום.

לייג נישט אפ אויף מארגען

נאר, אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנד'אווע זאכען זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא

פעטריקאווער 17 דורך גאנג זאכאדניא 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאו אלערליי ביטעס, קלאזולעס, זאבעזפיעטשעגיעס אויך אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס ציווילנע און קארנע אפא-זיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין ווארשאנד-ראזיעמטשי, וועגען פעסער אין קאמיסאריאט-רוזשאנדז און אלע פאליציי-בעצירקען, אמטען אינטערציזיעס, אקטע דארא-וויזעס, קארנע ספראווס, ווי אויך אי בערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות-אקטען. מיט אכטונג

י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 4-go do poniedziałku, dnie 10-go grudnia 1928 r. wł.

Dla dorosłych: **Dla dorosłych:**

„ZÓŁTY PASZPORT"

Dramat życiowo-obyczajowy w 10-ciu aktach z życia rosyjskiego.
W roli Marji Andrejewny – **ANNA STEN.**

Dla młodzieży i dorosłych:

GRUŹLICA

(W objęciach niewidzialnego wroga)

ווארנונג!

אזוי ווי עס האבען זיך בעוויזען אין שטאט פערשידענע נאכגעמאכטע פעלד-בעטען, מאך איך בעקאנט דאס געעהרטע פובליקום, אז די עכט-פאטענטירטע **בעטען** עכט-פאטענטירטע זענען פערזעהען נאר מיט דער שוץ-מארקע

PALMA-PATENT

פאר וועלכע מיר זענען פערענטווארטליך ביז 3 יאהר.

— צו בעקומען אין אלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל

ניקעל-בעטען, אמעריקאנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-ווענעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאס, אויף רעדלעך.

מאטראצען

געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע.

קאזעטקעס און טאפטשאנעס.

בעמ.: בעטלען מיט ווענגלעך ווייס אדער ברון 17 זל., פאלאווע-בעטלעך 14 זל.
רעיעלע בעהאנדלונג. :: פאבריקס-פרייזען. :: זעמטליכע רעפעראטורען.
הורט! לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטיילז!

לונגען-ליידען זענען היילבאר!

לונגען, טיבערקולאזען, שווינדזוכט, הוסטען, טרוקענע הוסטען, שליימהוסטען, נאכט-שווייס, בראנכיט קאטער, קעהל-קאפ-קאטער, פערשליימונג, בלוט-אויס-וואורף, בלוט-שטורץ, בעקלעמונג, אסטמא, זייטען-שטעכען א. אז. וו.

זענען היילבאר.

טויזענדער זענען שוין געהיילט!

פערלאנגט זאפארט דאס בוך איבער מיינע

„נייע נאהרונגס-קונסט"

וואס האט שוין א סך גערשטעלט. דיזעלבע קענען בי יערען געהאוינען לעבענס-שטי-גער אנגעהאנגען ווערען און העלפט די קראנקהייט שנעלער צו בעזיגען. דאס קער-פער-נעהרונג ווערט געהויבען און די פערקאלבונג ברענגט די לידען צום שטילשטאנד. ערנסטע מע ער מיט ערצטליכער חוסעגשאפט בעשטעהען דעם ערפאלג פון מיין מעטאדע און שטיפען נערן איין מיט דער אנוועגרונג. וואס פריהער ס'הערט אנגעהויבען מיט מיינע נאטרונגס-אנהייזונגען, שלץ בעסער אוז.

נאנץ אומזיסט בעקומט איהר מיין בוך, פון וועלכען איהר וועט ווישען-שאפט ערפאהרען. הער עס ווערט פון שטערצען געקוועלט און ווער עס וויל פון זיך בעפרייען גרינדליך און אהן געפאהר, דער זאל שוין שרייבען, נאך היינט.

איך שטרעבן נאכאמאל אונטער, אז איהר דע העלט גאנץ אהן קאסטען, אהן יעמאהדער פערפלייכונג פון אייער זעט, מיין ערקלערונג, און אייער דאקטאר וועט זיכער צו דעד נעמען ערפינדונג ניי-רעגולירונג פון אייער ערנעהרונג צושטימען. עס ליגט דא אין אייער אינטערעס, אז איהר זאלט שוין זאפארט שרייבען און איהר זאלט זיך יעדער צייט קלייבען ווערען דורך מיין דארטיגע פערטרעטונג.

נעמט די בעלעה גוג און דעם פע-שטארקטען געזונדהייטס-ווילען פון דעם בוך פון א ערפאהרענעם אקשאר. עס ביינגט ערקוויקונג און לעבענס-לוסט. חעגרעט זיך צו אלע קראנקע, וועלכע חאבען א אינטערעס פון דער לונגען-הויסענשאפט.

Georg Fulgner, Berlin-Neukölln, Ringbahnstrasse 24, Abt. 643 מיין אדרעס:

ביטשריפט-ביור

בהאכבערג פאנסקא 1 טעל. 36-77

ערלעדיגט אלע ארט געריכטליכע- און שטייער-אנגעלעגענהייטען אין אלע אמטען אויך אויף לאדזער וואיעוודזטוועס רעיעל און פינסטליך.

בעמערקונג: וועגען פערשידענע שטייער ארגעלעגענהייטען איך פערזענליך אן צווישען 5—6 נאכמיטאג.

ב'קוף אויס פאשענשען אויפ'ן יאהר 1929.

Dr.
J. POLAKOW
קינדער-קראנקהייטען
פאנסטאנטינער 37a
טעל. 39-75.

צוריקגעקעהרט

אַ צעפּעלין, / וואָס איז געפלויגען צום נאָרד־פּאָל.

איצט ווען די גאַנצע וועלט קאָכט מיט דעם „גראַף צעפּעלין", די וואונדערליכע לופט־שיף, וועלכע האָט געמאַכט אַ רייזע פון דייטשלאַנד קיין אַמעריקע און צוריק, שווימט אַרויף אויפ'ן זכרון די מערקווירדיגע רייזע, וואָס אַן אַנדער צעפּעלין־מאַשין האָט געמאַכט מיט אַנ'ערך 3 יאָהר צוריק איבער'ן נאָרד־פּאָל.

יענער צעפּעלין האָט געהייסען „נאָרד". ער האָט געמאַכט זיין רייזע פון שפּיצבערגען אין איי־ראָפּע איבער דעם ים־הקרח און דאַן אַריבער דעם נאָרד־פּאָל ביז אַלאַסקאַ אין אַמעריקע. אויך ער, דער „נאָרד" הייסט עס, האָט געהאַט „צו זינגען און צו זאָגען", איידער ער האָט דערגרייכט זיין ציל, ווילדע שטורמס האָבען איהם בעגעגענט אויפ'ן וועג און צייטענווייז איז ער געווען אין אַ געפאַהר פער־ניכטעט צו ווערען. דאָס, וואָס „נאָרד" האָט דורכגעמאַכט אין פערלויף פון זיין רייזע, איז ווירקליך געווען ערשיטערנד. וואָס פאַר אַ פערגלייך איז די רייזע פון „גראַף צעפּעלין" ענטקעגען דער רייזע פון דעם „נאָרד" איבער דעם נאָרדפּאָל? די ווינ־טען און די שלעכטע וועטערען, וואָס „גראַף צע־פּעלין" האָט בעגעגענט אויפ'ן וועג, זענען ווי אַ קינדער־שפּיל ענטקעגען די אַנגסטען און די 80 מייל אַ שעה'דיגע שטורעמס, וועלכע האָבען געבו־שעוועט איבער'ן אָקעאַן.

און די רייזע איז אויך געווען אַ לענגערע ווי די, וועלכע „גראַף צעפּעלין" האָט געמאַכט, כאָטש עס מוז דאָ בעטאָנט ווערען, אַז דער „נאָרד" האָט זיך אַ פּאָר מאָל אָפּגעשטעלט אויפ'ן וועג, איידער ער האָט זיין רייזע געענדיגט. דער „נאָרד" האָט דורכגעמאַכט אַנ'ערך 6000 מייל. דער אונ־טערשיד איז נאָר דאָס, וואָס „צעפּעלין" האָט זיך נישט אָפּגעשטעלט קיין איין מאָל אויף זיין לאַנגער רייזע און דער „נאָרד" האָט זיך עטליכע מאָל גע־מוזט אָפּשטעלען. די לענגסטע רייזע פון „נאָרד", ווען ער האָט געדאַרפט אַריבערפליהען דעם נאָרד־פּאָל, איז געווען אַרום 3000 מייל. עטליכע טעג האָט אַ בייזער שטורם איהם פערוואָרפען און ער האָט אַרומגעבלאָנזשעט און נישט געוואוסט, וואו ער געפינט זיך. די ראַדיאָ־מאַשין איז צובראָכען געוואָרען און מען האָט נישט געוואוסט, וואָס מיט איהר קומט פאָר. מען האָט געגלויבט, אַז זי איז צושעדיגט געוואָרען און קיין שריד ופליט וועט פון איהר נישט בלייבען. צייטענווייז האָבען די, וואָס זענען געפאָהרען אויף דעם „נאָרד" אַליין געגלויבט, אַז זיי וועלען מעהר אויף דער וועלט נישט צוריקקומען, אָבער „נאָרד" האָט געענדיגט זיין רייזע אויף אַנ'ערפאָלגרייכען אופן, כאָטש ער האָט זיך געמוזט אַרונטערלאָזען נישט אין שטעד־טעל נאָום, וואו ער האָט געוואָלט זיך אַראָפּלאָזען און וואו מען האָט געוואַרט אויף איהם, נאָר אין דערפעל טעלער, איבער 50 מייל ווייט פון נאָום, ווייל ער האָט שוין מעהר קיין כחות נישט געהאַט אָנצוגעהן ווייטער מיט דער רייזע.

דער „נאָרד" איז געבויט געוואָרען פון דעם איטאַליענישען לופט־פליהער נאָבילע, וועלכער איז געווען אַנ'אויסגעצייכענטער טעכניקער, און ער האָט ווי פיל גלויבען, גענומען די דייטשע צעפּעלין־מע־טאָדען און אויפגעבויט אַ מין צעפּעלין־מאַשין, וואָס איז געווען מאָדערנער און שטאַרקער ווי די דייטשע צעפּעלינס. דאָס איז, אגב, דער זעלבער נאָבילע, וועמען די איטאַליענישע רעגירונג האָט געגעבען דעם טיטול גענעראַל, כאָטש ער האָט זיך, כידוע, נישט אַזוי אויסגעצייכענט אין זיין לעצטען פליה צום נאָרד־פּאָל. גענעראַל נאָ־בילע האָט געמאַכט אַ פּרוב ווידער צו פליהען אי־בער'ן נאָרד־טאָל און מאַכען פערשידענע אויספאָר־שונגען. ער האָט ווידער גענומען די שיף „נאָרד", וועלכע ער האָט אַ נאָמען געגעבען דאָסמאָל: „אי־טאַליע". די שיף איז צושמעטערט געוואָרען מיט איינינגע מאָנאַט צוריק. די גאַנצע וועלט איז אויפ־געוואָדערט געוואָרען פון דעם אונגליק. די סאָוויע־טישע אייזברעכער־שיף „קראַסין" האָט דאַן געראַ־טעוועט פיל מאַטראָזען, און האָט אַרויסגערופען פערוואונדערונג ביי דער גאַנצער וועלט דורך דער העלדישקייט פון איהר מאַנשאַפט און אויך פון איהר לופט־פליהער טשוכנאָווסקי, וועלכער האָט אויסגע־פאָרשט די געגענד און האָט בעמערקט די פער־וואונדעטע, כמעט צום טויט פערפרוירענע מיטגלידער פון דער גרויסער לופט־שיף, די „איטאַליע".

אין דער ערשטער רייזע אָבער פון דעם „נאָרד", וועלכע איז געווען אָהן צווייפעל אַ וואונ־דערליכע און וועט אריין אין דער געשיכטע פון לופט־פליהעריי ווי איינע פון די מערקווירדיגסטע רייזעס וואָס איז ווען עס איז געמאַכט געוואָרען, האָבען זיך בעטייליגט וויכטיגע וויסענשאַפטס־לייט און פאָרשער, צווישען זיי—אַמונדסען, דער וועלט־בעריהמטער נאָרוועגער רייזענדער, וועלכער איז, ווי עס ווייזט אויס, איצט שוין מעהר נישט קיין לעבעדיגער. פון זיין יוגענד אָן איז אַמונדסען גע־ווען אַנ'אַרומרייזער, פריהער אויף שיפען און דער־נאָך אויף לופט־שיפען. ער וואָלט שוין איצט אַלט געווען אַנ'ערך 58 יאָהר. ווען די „איטאַליע" איז פעראומגליקט געוואָרען, האָט ער זיך אַרויסגעלאָזען אויף אַ לופט־שיף זי זוכען, און איז אַליין, ווי עס ווייזט־אויס אין אַ שניי־שטורם פערטראָגען גע־וואָרען און עד־היום האָט מען צון איהם גאָרנישט געהערט. אַלע האָפנונגען איהם צו געפינען זענען שוין אויפגעגעבען געוואָ־ען. אַנ'אַנדער פּאַסאַזשיר אויף דער שיף איז געווען דער אַמעריקאַנער ריי־זענדער עלסוואָרט. ער איז אַ מיליאָנער. ער איז מיד געוואָרען פון זיין געשעפטס־לעבען און ער איז מיטגעפאָהרען אויף דער לופט־שיף „נאָרד". עס איז כדאי צו דערמאָנען, אַז עלסוואָרט האָט טאַקע געגעבען דאָס נויטיגע געלד פאַר דער ריי־זע. עס זענען אויסערדעם געווען נאָך אַנדערע בעריהמטע פאָרשער און וויסענשאַפטס־לייט.

דער „נאָרד" האָט אָנגעהויבען זיין רייזע פון רוים, אין איטאַליען און זיך אָפּגעשטעלט אין פּורהעם. דאָס איז געווען זיין ערשטער אָפּרו־אָרט. די שטרעקע איז געווען איבער 1200 מייל. פון דאָרטען איז ער געפאָהרען קיין אָסלאָ (נאָרוועגען) אַ מהלך פון 750 מייל. פון אָסלאָ איז ער גע־פאָהרען קיין לענינגראַד אַנ'ערך 720 מייל. פון לענינגראַד איז ער געפאָהרען קיין וואדצאָ, אי־בער 800 מייל, און פון דאָרטען קיין שפּיצבערגען, מעהר פון 650 מייל. און פון שפּיצבערגען האָט דער „נאָרד" אָנגעהויבען זיין געפעהרליכע רייזע איבערן נאָרד־פּאָל, און דאַן קיין אַמעריקאַ. דאָס איז געווען די לענגסטע רייזע וואָס האָט, ווי מיר האָבען פריהער געזאָגט, פערנומען איבער דריי טויזענד מייל.

פערשטייט זיך, אַז דער צוועק פון „גראַף צעפּעלין" איז געווען גאָר אַנ'אַנדערער. עס האָט נישט געהאַט קיין שום שייכות מיט אויספאָרשען נייע לענדער און נייע מקומות. עס האָט זיך קודם כל געהאַנדעלט וועגען פערבינדען איין וועלט־טייל מיט דער אַנדערער געשעפטליך. די רייזע האָט, ווי בעוואוסט, געהאַט גרויס דערפאָלג, און מען קאָן האָפען, אַז אין עטליכע יאָהר אַרום וועלען שיפען פאָהרען טאָג־טעגליך פון ניו־יאָרק קיין איירָאָפּע און צוריק, און אַז אין פינף – צעהן יאָהר אַרום וועלען אויף די מיטעל־פונקטען פון אַמעריקאַנער שטעט שטיין צעפּעלינען, וועלכע וועלען האָבען גרויסע אַפּישען: „ווער וויל מאַכען אַ רייזע קיין איירָאָפּע?" אַלץ איז מעגליך אויף דער וועלט. און עס קאָן אויך מעגליך זיין, אַז גאָר אינגיכען וועט מען קאָנען פאָהרען נישט נאָר פון ניו־יאָרק קיין בערלין און צוריק מיט אַ צע־פּעלין, נאָר אויך – אויף אַ „צעפּעלין" פון ניו־יאָרק אָדער בערלין צום נאָרד־פּאָל.

ליבע, חתונות, גט'ען.
טיפען און בילדער פון דער לאָדזער אונטערוועלט.*)

(סוף)

3.

ראָס יונגע פּאָר־פּאָלק האָט זיך שוין פער־זאָרגט אינערגיץ מיט אַ ווינקעל, וואו דעם קאָפּ אָוועקצולייגען — גענומט עס זיך רעמאָלט ערשט אַ קלעהר טון וועגען פרנסה. פרנסות, זעהט איהר, פעהלט זיי שוין דוקא נישט.

אַ טייל יונגע מענער לאָזען זיך איינפאַך אויפ'ן שאַכער. אַנדערע שלעפּען אַ טאַטשקע אויף וועלכע זיי זאַמלען שמאַטעס און אַלט־אייזען פאַר געפּעס און אַנדערע קליינינקייטען. ס'זענען אויך פאַראַן אַזעלכע, וואָס געהען פשוט איבער די הויפען קלויבען שמאַטעס פון די מיסט־קאַסטענס.

נישט ווייניג לעבען פון געהען איבער די הויפען שפּילען אויף קאַטערינקעס און אַנדערע אינסטרו־מענטען; זינגען, טאַנצען אָדער מאַכען קונצען.

אַ געוויסע גרופּע בעשעפטיגט זיך מיט געהן איבער די הייזער איינפאַך שנאָרען אָדער מיט פערשידענע קאָמבינאַציעס און שווינדלערייען.

אַ זעהר אָנגעזעהענעם צווייג פערנעהמען די גנבים פון פערשידענע ספּעציאַליטעטען.

מען ראַרף אָבער גלייך בעמערקען, אַז די דער־מאָנטע „פּראָפעסיעס" האָבען נישט קיין פעסטגע־שטעלטע גרעניצען אַזוי, אַז די בעשעפטיגונגען קרייצען זיך זעהר אָפט. ממילא קאָן דער זעלבער, וואָס איז נעכטען געגאַנגען אויפ'ן שאַכער מיט אַ זעקעל אויף די פּלייצעס, היינט שטופּען אַ טאַטשקע מאָרגען שפּילען אויף אַ קאַטערינקע און איבער־מאָרגען געהן גלאַט טערכענען (שנאָרען), אָהן אָ־דער מיט אַ פּיע (קאָמבינאַציע). אויך די פרויען זיינען נישט מיט פערלייגטע הענט. אַלע אָהן אויס־נאַהם העלפען מיט אין דער פרנסה.

טייל פרויען געהען שמאַטעס קלייבען אָדער פונקט ווי די מענער, אויפ'ן שאַכער, אַנדערע געהען איבער די הייזער שנאָרען איינפאַך אָדער מיט פערשידענע טריקען. ס'זענען אויך פאַראַן אַ גע־וויסע צאָהל פרויען גנבטעס.

נישט אַלע פרויען האָבען אָבער ראָס „גליק" אַז זיי זאָלען נאָר ראַרפען בלויז מיטהעלפען די מענער אין דער פרנסה. די מעהרסטע פרויען מו־זען מיט אייגענע ך'וחות אַרויסבריינגען אויף פרנסה און אויסהאַלטען זייערע מענער.

די ראָזינע חברה־לייט האָבען נישט קיין גרוי־סען חשק בפרט אין די ערשטע צייטען נאָך דער חתו־נה, איינצושפּאַנען זיך אין שווערען רייטוואָגען פון דאגות־פרנסה.

זיי געפעלט בעסער צו פערברענגען אין קניי־פּעס און צו שפּילען אין קאָרטען און דאָמינע און צו פרעסען און זויפען אויפ'ן חשבון פון זייער פער־האָרעוועטע ווייבער. איבערהויפּט האַלטען די חברה לייט נישט אַזוי שטאַרק פון זייערע ווייבער.

זעלטען אַזאַ חברה־מאַן זאָל, ווי דער דייטש זאָגט, טריי זיין זיין ווייב ביז צום גראָבען און אויס־לעבען מיט איהר זיינע יאָהרען.

געוועהנליך פערשווינדט ער באַלד נאָכ'ן ער־שטען האָניג־חודש און זוכט זיך באַלד אויס אָפט אַפילו אויף דער זעלבער אָדער אַנדערער גאַס און אַז נישט, איז אין אַנ'אַנדער שטאָדט אַ צווייטע.

אויך מיט דער צווייטער פרוי לעבט ער נישט אויס די יאָהרען, נאָר האַלט זיך ביי איהר כל זמן ער דערשפּירט ביי איהר געלד. קוים בעמערקט ער, אַז זי איז שוין נאַלע, ווערט ער אויך פון איהר נעלם, און לאָזט זיך צוריק צו דער ערשטער.

פערשטעהט זיך, אַז ער קומט צו איהר צו־ריק נישט פערבלייבען שוין מיט איהר אויף סטאַלע וואוינען, נאָר צו נעהמען ביי איהר די פּאָר גילדען וואָס זיי האָט אָפּגעשפּאָרט דורך דער צייט פון זיין אָפּוועזענהייט.

אַזאַ פּאַרשוין קאָן, ביז מען ציהט איהם נישט אַריין אין מיליטער אָפּהאַלטען אַזעלכע מאַסטראַלען ביי אָן 8—10 ווייבער. אינטערעסאַנט איז צו בע־מערקען, אַז די אַלע ווייבער קענען זיך פערזענ־ליך און אַז זיי לעבען כמעט אָהן אויסנאַהם צווי־שען זיך בשלום.

יעדע פון זיי שיקט נאָך צו דעם חברה־מאַן אין מיליטער פערשידענע מתנות און געלד. אַהיים־קומענדיג פון מיליטער, פערגעסט ער די אַדרעס פון ד' יפּאָריגע ווייבער נאָר האָט נאָר חתונה מיט אַנ'־אַנדערער, מיט וועלכער ער הויבט אָן צו פיהרען אַ נאָרמאַל לעבען.

פערשטעהט זיך, אַז מיט די ערשטע ווייבער גט ער זיך נישט. איבריגענס, פאָדערען זיי נאָר ראָס נישט פון איהם וויל פונקט אַזוי לייכט ווי די מענער נעפונען פאַר זיך אויס ווייבער, מיט נאָך אַ גרע־סערער לייכטקייט געפונען פאַר זיך יענע ווייבער נייע מענער.

מילא, געפינט זיך איינע, וואָס וויל זיך דוקא יאָ גט'ן, אויב זי איז גרייט אויסצוהאַלטען די קאָסטען און נאָך דעם מאַן בעלוינען פאַר דער פערלוירענער צייט, טוט ער איהר דאָס צוליב.

דער זעלבער כלל גילט אויך מיט חתונה האָ־בען. אַזאַ חברה־מאַן קאָן זיך בעגעהן אָהן חופּה וקדושין אויך. פאָדערט מען דאָס דוקא פון איהם, איז ער דערויף אויך מסכים איבערהויפּט אַז עס פערפליכטעט איהם סיי ווי צו גאָרנישט.

ארגוס.

*) זעה „נ. פאָלקסב'אַט" נומר 285.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

נעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַ־צט פאַר הויט און וועגע־רישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנד־לונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

עמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָ'

דער שוואַרצער וואָלף
(ראָמאַן). (16

—זעהר גוט! — האָט זיך וולאַדעק רוהיג אָפּ־גערופען — אייערע שעפען, ראַכט זיך, פערשטעהען אַז זייער אָפּזאָג רייסט איבער אינגאַנצען אונזערע בעציהונגען, און אַז איך וועל נישט נאָכגעבען זיי־ערע קאַפּריזען. כל זמן מיר הערען אויף צו האַנד־לען, איז עס שוין אויף שטענדיג.

— גלויבט מיר, גנעדיגער הער, עס פער־דריסט מיר זעהר די זאַך... מ'דאַרף אָבער מיינען, אַז זיי האָבען גענומען אין בעטראַכט דאָס אַלץ, וואָס איהר זאָגט. איהר פערשטעהט דאָך אַליין, אַז איך בין אין דער זאַך לחלוטין נישט פערמישט... איהר פערשטעהט דאָך, איך...

— אָ! זעלבסטפערשטענדליך! — האָט וולאַ־דעק בלאָחר יד געענטפערט — האָט מיר אַ גוטע נאַכט, מיין פריינד! — האָט ער צוגעגעבען, און דערלאַנגט איהם די האַנד.

— אַ גוטע נאַכט, מיין הער... איך ווינש אייך, באמת, אַלדאָס גוטס!

אין די לעצטע ווערטער האָט געשטעקט עפּיס אַ הינטער־געדאַנק, וועלכען וולאַדעק האָט זיך נישט בעמיהט צו טרעפען.

בלתי שום ספק האָט דער יונגערמאַן גע־וואוסט אַ סך מעהר, ווי ער האָט עס געוואָלט דערציילען.

און וולאַדעק וואָלט איהם אָהן מניעות גע־קאָנט זאָגען, וואָס יענער בעהאַלט אויס.

עמיצער האָט פּראָסט־פשוט אויסגעאיבט אַ דרוק אויף דער סאָלידער אַמסטערדאַמער פירמע, און געצוואונגען זי איבערצורייסען די געשעפטס־פער־בינדונגען מיט'ן „שוואַרצען וואָלף".

יענע, ווידער האָבען זיך געפאָלגט, הגם עס איז געווען זעהר נישט גינסטיג פאַר זיי.

דער־עהן, הער, איינענטליך, עס האָט דאָס אויס־עווירקט איז געווען אַ מעגליכע זאַך.

איידער אָבער צו קומען צו ענטגילטיגע אויס־פיהרונגען און אָנגעהמען בעשלוסען, האָט זיך וולאַ־דעק געוואָלט געוויז איבערצייגען, וואָס פאַר אַ מענשען עס האָבען זיך גענומען אויף איהם, און אויך ווי ווייט מ'דאַרף זיך מיט זיי רעכענען.

ער האָט אַפילו אַ מינוט נישט געטראַכט וועגען דעם, אַז ער דאַרף אפשר ענדערען די געוועזען פון זיין לעבען און דעם אופן פון דער אַרבייט.

ער האָט אָבער נישט געהאַט קיין חשק צו קעמפען אויף בלינד.

דער פערדרוס־געפיהל איז ביי איהם פער־וואַנדעלט געוואָרען מיט אויפרעגונג און בייזען ירגזון.

ער האָט זיך בחנם בעמיהט צו בערוהיגען מיט'ן געראַנק, אַז סוף כל סוף האָט מען זיך דאָך נישט געקאָנט ריכטען, ראָס זיין לעבענס־וועג וועט אַ דורך אָהן שטערונגען און עגמת נפש'ן.

פריהער אָדער שפּעטער האָט געמוזט גע־שעהן דאָס, וואָס עס איז געשעהן.

ער האָט שוין פון לאַנג געדאַרפט זיין צוגע־גרייט צו דעם, אַז אין איינעם טאָג וועט ער בלייבען שטעהן ביי אַ טעמפּען ווינקעל אונטער די קלעפּ פון סכנות מצד אומבעקאַנטע ש'נאים.

און אָט איז דער טאָג געקומען....

איצט האָט ער זיך שוין קנאַפּ געוואָרגט, צי מען שפּיאָנירט איהם נאָך, צי נישט.

משמעות, מען האָט איהם נישט נאָכשפּיאָנירט, און דאָס האָט זיך בעשטעטיגט דערמיט, וואָס די „הינטישע חברה" האָט איהם געהאַלטען פאַר אַ פעריאָנטע, נידערגעשלאָגענעם און געצוואונגענעם צו אונטערוואַרפען זיך איהרע בעפעהלען.

וולאַדעק האָט אָפּגעשטעלט די ערשטע דראָזש־קע, און אויסגערופען.

— באַר „עמפּיר!"

ער האָט זיך ברייט צולעגט אין דער דראָזשקע, און זיך פערטיפט אין ביטערע מחשבות.

ווען ער איז אָבער אַראָפּגעשטיגען ביי דער גלעזערנער טיר פון'ם נאַכט־רעסטאָראַן, האָט זיין קאַלטבלוטיגען פּנים אויסגעדריקט רוהיגקייט און קאַלטבלוטיגקייט.

ער איז אַ דורך אונטער דעם ליכטיגען שילד „באַר עמפּיר", און איז אַרויף מיט די ווייך־געבעטע טרעפּען אויבען־אַרויף.

דער זייגער האָט געוויזען — צוויי.

נאָכרעם, ווי ער האָט ענטרעקט, אַז דער שונא איז געווען ביי איהם אין דער וואוינונג, האָט ער זיך אָריענטירט זעהר שנעל...

ער האָט נאָך געהאַט צו זיין דיספּאָזיציע אַ גאַנצע נאַכט ביז פאַרטאָג.

אַנ'אַנדער מענש אויף זיין אָרט וואָלט זיך געוויס איבערגענומען מיט דער שנעלקייט, וואָס ס'האָט זיך ענטקעגען איהם אַ לאָז געטאָן דער די־רעקטאָר פון לוקסוס־באַר.

— אַך, הער לעמאַן!... איהר האָט אונז שוין לאַנג נישט בעזוכט, גנעדיגער הער!... איך האָב פאַר אייך רעזערווירט דאָס בעסטע טישעל!...

— אַזוי גאָר?.. רעזערווירט אַ טישעל?...

— ווי אַזוי דען? האָב איך געקאָנט אַנדערש האַנדלען נאָך דעם, ווי איך האָב בעקומען אייער בריף, הער לעמאַן?

— זעלבסטפערשטענדליך! — האָט וולאַדעק געענטפערט — איך בין אייך זעהר דאַנקבאַר דער־פאַר.

— דער הער לעמאַן איז אַליין געקומען? — האָט דער דירעקטאָר אַ פרעג געטאָן מיט אַ סימן פון ענטוישונג.

— דערווייל, אַליין!

— אויב אַזוי, דערלויבט מיט מיר...

וולאַדעק איז איהם נאָכגעגאַנגען איבער דעם רוישיגען, העל־בעלויכטען זאַל, און זיך אַוועקגע־זעצט ביי אַ טישעל.

אַראָפּשלינגענדיג דעם מכלומר'שטען געניץ, האָט ער פערזוכערט אַ פּאַפּיראָס, און זיך גענו־מען קאַלטבלוטיג, נישט געאיילט אַרומקוקען זיך אויף די שכנישע טישלעך.

דער זאַל איז געווען איבערפולט מיט'ן גע־וועהנליכען ביינאַכטיגען צוטאַנצטען עולם.

עס איז נישט געווען קיין איין בעקאַנט פּנים: נישט דער אַלטער אַמעריקאַנער רושייקאָבס, און נישט דער גראַף קאַטשאַלקאָווסקי.

(פאָרטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט
דאס לאדזער לעבען
נייער פאלקסבלאט

9 זונטאג — כו כסלו תרפ"ט
דעצעמבער
זון-אויפגאנג 7.35
זון-אונטערגאנג 3.25

גרויסע בוי-קאטאסטראפע.

(—) פרייטאג אין דער פריה איז אין לאדז פארגעקומען א ריזיגע בוי-קאטאסטראפע, וועלכע האט נאר על-פי נס נישט געבראכט מיט זיך פיל מענשליכע קרבנות.

9 א זייגער אינדערפריה האט זיך אויף אלעיא 1. מאי 59 דערהערט א שרעקליכער קלאפ און די לופט איז געווארען פול מיט שטויב, ציגעל, בעלקען און פערשידענע בוי-מאטעריאלען, ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט איז געשעהען א בוי-קאטאסטראפע אין דעם נייעם 3-שטאקיגען הויז אויף אל. 1. מאי 59. עס איז איינגעפאלען איינע פון די שטיין-מויערן און מיטגעשלעפט מיט זיך די סופיטען, פארלאגעס און אלע פריש-אויפגעשטעלטע רושטאוואניעס.

צום גליק זענען אויף דער בוי קיין ארבייטער נישט געווען, ווייל צוליב דעם וואס ס'האט געפעהלט ציגעל האבען זיך די ארבייטער געפונען אין א שאפע אויפ'ן הויף, אויפ'ן בוי האט זיך נאר געפינען א געוויסער משה יאקובאוויטש, וועלכער איז געקומען מאהנען ביים בעל-הבית גוטמאן אן אלטען חוב. צום גליק איז יאקובאוויטש אפגעקומען בלויז מיט שווערע וואונדען און די פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט א היים אויף פולנאצנא 22.

דאס הויז, וואו די קאטאסטראפע איז פארגעקומען שטעלט מיט זיך פאר א פולשטענדיגע חורבה, עס איז איינגעפאלען דער דריטער, צווייטער און ערשטער שטאק.

אויפ'ן ארט פון דער קאטאסטראפע איז אנגעקומען די אויספארשונגס-מאכט מיט'ן אויבער-קאמיסאר ווייער בראש און א ספעציעלע קאמיסיע פון דער בוי-אינספעקציע ביים מאגיסטראט מיט די אינזשעניערען וואלאטשקא און שפער. די קאמיסיע איז גלייך צוגעטרעטען אויסצופארשען די סיבות פון דער בוי-קאטאסטראפע.

ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דאס הויז געהער צו א געוויסען יחיאל גוטמאן, זאוואדזקא 12. גוטמאן האט די בוי-ארבייטען איבערגעגעבען דעם אינזש. ב. סעראנסקי, וועלכער איז ווי ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען קיין איינמאל נישט געווען אויפ'ן בוי, פאקטיש האט מיט די ארבייטער אנגעפיהרט אינזש. טעאדאר רעסקע, די עקספערטיזע, וועלכע איז אויף דער שנעל געמאכט געווארען דורך דער אויספארשונגס-מאכט און דער בוי-קאמיסיע, האט פעסטגעשטעלט, אז די סיבה פון דער גרויסער בוי-קאטאסטראפע איז געווען דאס שלעכטע בוי-מאטעריאל און בעזונדערס די שלעכטע ציגעל ווי אויך דאס שלעכטע מאטעריאל אויף צוזאמענצופעסטיגען די ציגעל.

צוליב די דאזיגע אומשטענדען זענען אנערקענט געווארען פאר שולדיג אין דער קאטאסטראפע דער אינהאבער פון הויז גוטמאן ווי אויך דער בוי-בויער פון סעראנסקי. די קאמיסיע האט מיטגענומען מיט זיך פראבען פון בוי-מאטעריאל, כדי דורכצופיהרען א גענויעם אנאליז און פארשטעלען דער מאכט אלס זאכליכער בעווייז.

ווי מיר דערוויסען זיך וועלען די אויבענדערמאהנטע אלס שולדיגע אין דער קאטאסטראפע איבערגעגעבען ווערען דעם געריכט. די שולדיגע זענען שוין נעכטען אויסגעהערט געווארען דורך דער אויספארשונגס-מאכט.

די איינגעפאלענע געביידע איז פערחתמעט געווארען און ביי דער קאטאסטראפע איז אוועקגעשטעלט געווארען א פאליציי פאסטען.

די בוי-אינספעקציע ביים מאגיסטראט האט אונז צוגעשיקט פאלגענדען קאמוניקאט:

ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די בוי איז געפיהרט געווארען נישט אין הסכם מיט'ן פלאן, ווייל די שטיק-וואנד, וועלכע איז פאראויסגעזעהען אין פלאן איז נישט אויסגעבויט געווארען.

ביי דער בוי איז אויך בענוצט געווארען שלעכט מאטעריאל.

צוליב דעם וואס די בוי-ארבייטען זענען געפיהרט געווארען אין א זעהר שנעלען טעמפא — 3 שטאק זענען אויפגעמויערט געווארען אין נישט קיין גאנצע 4 וואכען — האט דאס שלעכטע בוי-מאטעריאל נישט בעוויזען צו טרוקענען, און דאס האט געבראכט צו דער קאטאסטראפע, מ'דארף נאך בעמערקען, אז דער בוי איז אנגעהויבען געווארען נאך איידער מ'האט ארויסגענומען דעם פלאן און דער בוי-אינספעקציע און די פאליציי האט אפגעשטעלט די ארבייט ביז דער איינענטימער האט בעקומען דעם פלאן פון דער בוי-אינספעקציע. אין צוזאמענהאנג דערמיט האט די בוי-קאמיסיע בעשלאסען ארויסצוטרעטען אין געריכט געגען די שולדיגע אינזשעניערען, מייסטערס און בוי-אונטערנעהמער.

—:o:—

שפעקולאציע מיט'ן פארצעלירטען טושינער וואלד.
עס שטעהט פאר א סענסאציאנעלער פראצעס.

(—) ווי בעוואוסט האט דער טושינער מאגיסטראט בשעתו בעשלאסען צו פארצעלירען די גרויסע וואלד-שטחים, וועלכע האבען געהערט צו דער טושינער גמינע, די דאזיגע פארצעלאציע איז בעשטעטיגט געווארען דורך דער אדמיניסטראטיווער אויפזיכטס מאכט. צוזאמען איז געווען צו פערקויפען 640 חלקים וואלד. אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון מאגיסטראט האבען די איינוואוינער פון טושין געקאנט פון א 20-פראצענטיגער הנחה פון דעם אבשאצונגס פרייז.

צוליב די אנאנסען אין די צייטונגען, האבען זיך אנגעהויבען צו מעלדען קויפערס, נאר ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז שוין א טאג נאכדעם ווי ס'האבען זיך בעוויזען די אנאנסען, איז א גרויסע צאהל פון די ערד-חלקים שוין פערקויפט געווארען און ס'זענען געבליבען נאר נאסע און זאמדיגע חלקים, וועלכע זענען פיל ווייניגער ווערט.

דער חשד פון די טושינער בירגער איז געפאלען אויף די מיטגלידער פון טושינער מאגיסטראט און מיטגלידער פון שטאט-ראט. ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די מיטגלידער פון טושינער מאגיסטראט און שטאט-ראט האבען פאר זיך געקויפט צעהנדליגער חלקים וואלד און דערנאך זיי פערקויפט אויף אויפגעשרויפטע פרייזען. אין צוזאמענהאנג דערמיט האבען עטליכע בע'עולה'טע ארויסגעשיקט א מעמאריאל צום אינערן-מיניסטעריום מיט אן אנקלאגע וועגען די מיסברויכען, מיט דעם ענין האט זיך שוין אויך פערנומען די פראקוראטור און געגען די שפעקולאנטען ווערט צוזאמענגעשטעלט א בעשולדיגונגס-אקט. די בע-עולהטע וועט אין געריכט פערטרעטען אדוו. ווילהעלם האפמאקל.

—=:§:=—

א מיליאנערס א ווייב, וועלכע בעטעט שטיצע.
סענסאציאנעלער פראצעס אין לאדזער קרייז-געריכט.

עהערנעכטען איז אין קרייז געריכט אין דער ציוויל-אפטיילונג פארגעקומען דער פראצעס געגען דעם היגען מיליאנער — טעאדאר פינסטער, וועלכען עס האט אנגעקלאגט זיין געוועזענע פרוי מאריא פינסטער וועגען אלימענטען.

מאריא פינסטער האט מיט א קורצער צייט צוריק בעקומען דורך דער ווארשאווער קאנסיסטאריע א גט צוליב דער שולד פון דעם מאן. אין דער אנקלאגע פאדערט די פרוי מאריא פינסטער 5000 זלאטעס א חודש אלס אלימענטען, דער מאן זאל איהר ארויסצאהלען איהר נדן 20,000 גאלדענע רובל, וועלכע זי האט איהם געגעבען פאר דער חתונה, צוריק מיט 24 יאהר, און אויך אויפ'ן גרונד פונ'ם אקט אינטערציזיע, א העלפט פונ'ם פערמעגען, וועלכע געהערט איהר געוועזענעם מאן טעאדאר פינסטער.

כאראקטעריסטיש איז, אז דער מאגיסטראט האט נאך דער אויספארשונג פון דעם מאטעריעלען צושטאנד פון פרוי מאריא פינסטער איהר ארויסגעגעבען א ארימקייט-צייגניש, אויפ'ן גרונד פון וועלכען זי האט אנגעהויבען דעם פראצעס אהן געלד, אהן געריכטס-אפצאהל א. ד. ג.

ביידע צדדים האבען ארויסגעשטעלט אדוואקאטען. מצד דער פרוי פינסטער שטעה'ען די אדוואקאטען דאליגא און דווארזשעטשעק פון ווארשא, מצד דעם געוועזענעם מאן אדוואקאט מיסאל.

דער ערשטער רעדט אדוואקאט ה' דאליגא מצד דער פרוי פינסטער, ער מאלט פאר'ן געריכט די לאגע פון דער פרוי פינסטער און בעט דאס געריכט זאל איהר צומשפט'ן די געמאנטע אלימענטען.

עס ענטפערט אדוואקאט מיסאלא מצד טעאדאר פינסטער און בעווייזט, אז די פרוי פינסטער וואוינט אין פאלאצל אויף יוליוש-גאס 7 אין 4 קאמפאר-טאבעל איינגעריכטעט-צימער, האט צו איהר דיספאזיציע דעם גאנצען דינערשאפט-שטאב, האט ביז לעצטענס אפילו בענוצט דעם אויטא פון איהר געוועזענעם מאן; זי האט זיך פון דעם אלעם נישט לאנג אפגעזאגט, כדי זיכערער צו בעקומען די אלימענטען.

אדוואקאט דווארזשעטשעק (מצד דער פרוי מאריא פינסטער) דערצעהלט, אז די פרוי פינסטער וואוינט אין פאלאצל אבער אין איין קליין צימער אונטער'ן דאך, זי האט קיין שום דינערשאפט נישט און איז געגויטיגט אפילו אליין זיך צו רייניגען די שיך, זי לעבט אין נויט, אין קעלט, און אין הונגער, דעמאלס ווען דער מאן איז א מולטימיליאנער און פארמאגט איינע פון די גרעסטע אין פוילען פלוש-פאבריקען.

אדוואקאט מיסאלא בעט אין זיין רעפליקע מען זאל ארויסרופען אלס עדות די הויז-דינערשאפט, כדי זי זאל פעסטשטעלען אין וואס פארא בעדינגונגען די פרוי פינסטער לעבט.

דער אורטייל וועט ארויסגעטראגען ווערען מארגען מאנטאג.

סאוויעטען קויפען סחורות אין לאדז.

(—) די איבערהאנדלונגען וואס ווערען געפיהרט שוין עטליכע חדשים צווישען די פארשטעהער פון סאוויעטען „צענטראסאיוז" און „טארגפרעד" און די לאדזער אינדוסטריעלער וועגען דעם איינקויף פון בוימוואלענע און וואלענע מאנופאקטור-סחורות פאר די סאוויעטען זענען נעכטען פערענדיגט געווארען.

עהערנעכטען אין אוונט איז אהער געקומען דער פארשטעהער פון דער סאוויעטישער האנדעלס-מיסיע, קאפילאוו און האט אונטערגעשריבען די ענטשפרעכענדע אפמאכען.

ס'זענען איינגעקויפט געווארען די בעסערע סארטען פון בוימוואלענע סחורות, דערהויפט וויכטיגע פון די פאבריקען פון שייבלער און גראהמאן, ל. גייער און קרושע און ענדערע, וואלענע סחורות האבען די סאוויעטישע פארשטעהער געקויפט אין דער פירמע לעאנארד. דער אלגעמיינער איינקויף בעטרעפט 1 מיליאן דאלאר, דאס איז אבער די ערשטע טראנזאקציעס, נאך וועלכער ס'וואלט געקומען נאך פיל אנדערע. די סאוויעטען האבען געצאהלט מיט וועקסלען אויף א טערמין פון א האלב יאהר.

קאמף מיט ווענערישע קראנקהייטען.

(—) אונטער'ן פארזיץ פון אינספעקטאר פון די שטעטישע שפיטאלען — ד"ר ע. מיטעלשטעט איז פארגעקומען די ארגאניזאציאנס-זיצונג פון דער סעקציע צו קעמפפען מיט וועגערישע קראנקהייטען.

אויף דער זיצונג האבען אנטייל גענומען דער הויפט-דאקטאר פון מאריא מאגדאלענע-שפיטאל מיעזשינסקי, דער לייטער פון דער סאניטאר-זיטליכער-אפטיילונג ד"ר דאבראוואלסקי און אנד.

עס איז ארומגערעדט געווארען וועגען קאארדינירען די אקציע פון קאמף מיט וועגערישע קראנקהייטען.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו קאאפטירען צו דער אקציע פארשטעהער פון דער מיליטער-מאכט, קראנקען-קאסע, שול-מאכט, מלוכה און שטעטישער מאכט און פרויען-שוץ פעראיינען ס'איז אויך בעשלאסען געווארען צוצוטרעטען צום אנטי-ווענערישען מלוכה-פערבאנד.

ארבייטס-געריכטע.

(—) אין נעכטיגען נומער פון „דזשעננניק אוסטאוו" איז פערעפענטליכט געווארען די אויספיהר-פעראָרדנונג צום דעקרעט וועגען די ארבייטס-געריכטען, אויפ'ן גרונד פון דער דאזיגער פעראָרדנונג וועלען אין ווארשא זיין 2 ארבייטס-געריכטען, אין לאדז איין געריכט.

דאס לאדזער ארבייטס-געריכט וועט אנהויבען די טעטיקייט דעם 15. יאנואר. די צאהל לאווניקעס פון ארבייטס געריכט אין לאדז בעטרעפט 150, צו 75 פון יעדע גרופע — ארבייטסגעבער און ארבייטער.

„ארט" זאכאדניא 43
יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן.
היינט-2 פארשטעלונגען:
אנהויב 7.45 (פאפולערע פרייזען)
און 10 א זייגער אווענד
ווידערהאלונג פון דער פרעמיערע פון (IX) 4. פראגראם א.נ.
„לאטקעס"
1) אובערטור 2) נאקטורען 3) קאפעליוש 4) באלעבאטיש 5) קיילע-ביילע 6) מורינו אליבאבא 7) וואסער-טרעגער 8) לאטקעס 9) ווייב און געליבטע 10) ס'יודישע געסעל
טעקסטען פון משה בראדערזאן, משה נאדיר, אהרן צייטלין און ב. קאוונער. מוזיק: דוד בייגעלמאן און י. בוים.
די קאסע איז אפען טעגליך פון 6 אוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאכמ. און פון 7 אווענד.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 32=41
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפען (הא"-אויסמאל)
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען.
פעטריקאווער 10, טעל. 86=31
נעהמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאכמ.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצאווניע פון זעסטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קונסטליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו.
עמפפאנגט פון 5—7 אין אווענד.

Dr. Z. Rakowski
[illegible]
קאנסטאנטינער 9. טעלעפאן 27-41
[illegible]

נײַע נעמען פון גאסען.

(מ) אונטער'ן פארזיץ פון ראטמ. דעפוטאט קאוואלסקי איז פארגעקומען א זיצונג פון דער שטאט־ראט־קאמיסיע פון אלגעמיינע ענינים. עס זענען בעהאנדעלט געווארען א גאנצע רייהע ענינים, וועלכע דארפען זיך געפונען אויפ'ן פלענום פון דער נאהנסטער זיצונג פון שטאט־ראט. נאכ'ן רעפעראט פון פארזיצער האלצגרעבער ווערט בעשטימט אריינצוטראגען אין דעם שטאט־ראט דעם פארשלאג, אז אין צוזאמענהאנג מיט דעם 10־יעהריגען יובילייא פון פוילענס אומאפהענגיגקייט זאל מען די ווסכאדניע נאס אנרופען אויפ'ן נאמען פון מארשאל פילסודסקי, די קאנסטאנטינער מיט'ן נאמען — 11. נאוועמבער, אלעקסאנדראווסקא — אויפ'ן נאמען פון באלעסלאוו לימאנאווסקי, דעם פארשלאג צו בעשטימען סטי־פענדיעס פאר נישט פערמעגליכע סטודענטען; די צאהל פון סטיפענדריאטען אויפ'ן שול־יאהר 1929/30 ווערט געהעכערט פון 10 אויף 15. ווייטער איז אפּ־ראבירט געווארען דער סטאטוט פון שפּיטאל־ראט וועגען הייל־אנשטאלטען.

די פראגע וועגען די האנדעלס־שעהן, וועגען דעם, ווען צו עפענען די האנדעלס־אנשטאלטען וועט בעהאנדעלט ווערען דעם 12. ד. ח. אויף דער זיצונג פון דער קאמיסיע, נאכדעם ווי די מיטגלידער פון דער קאמיסיע וועלען זיך בעקענען מיט דעם פראָ־יעקט פונ'ם מאגיסטראט אין דער פראגע און מיט דעם מאטעריאל, וועלכען עס האבען צוגעשטעלט אין דער פראגע די פעראינטערעסירטע סוחרים־פעראייניגונגען.

א געשלעג אין קלאסען-פעראיין.

אין לאקאל פונ'ם קלאסען־פעראיין איז געהער־ נעכטען פארגעקומען פאלגענדער פארפאל.

אויף די טרעפען פונ'ם פעראיין האבען זיך אפ־געשטעלט צוויי אונבעקאנטע יונגעלייט און אנ־געהויבען טיילען „אונטערשטיצונג” פאר די געלי־טענע פון דעם שטרייק אין ווירזשווער מאנופאקטור. זיי האבען געגעבען צו 8, 10 און 12 זלאטעס יעדען געמאלדענעם „ווירזשוויאק”, אין א פאר מינוט אר־ום האבען די יונגעלייט ערקלערט, אז עס פעהלט זיי געלד, אז די איבריגע אויסצאהלונגען וועט דורכפיהרען דער טעקסטיל־פעראיין, וועלכער האט אויף דעם צוועק בעקומען א גרעסערע סומע געלד. די ארבייטער פון „ווירזשווער מאנופאקטור” אין דער צאהל פון עטליכע הונדערט פערזאן, האבען זיך גלייך נאכדעם געלאזט אין פעראיין און געפאדערט מען זאל זיי אויסצאהלען די אונטערשטיצונגען.

ווען מען האט זיי געענטפערט אין סעקרעטאר־יאט, אז דער פעראיין האט קיין שום געלדער נישט, אז דאס איז א מיספערשטענדניש האבען די ארבייטער אנגענומען א דראהענדע שטעלונג. עס איז זאגאר דערגאנגען צו א געשלעג איין ארבייטער האט זיך געווארפען אויף דעם פערוואלטונגס־מיטגליד פונ'ם קלאסען־פעראיין ה' קרושינאווסק און איהם העפטיג צושלאגען. די אנוועזענדע אין לאקאל פונ'ם פעראיין „קלאסאוועצעס” האבען זיך אנגענומען פאר זייער חבר און עס האט זיך ענטוויקעלט א ריכטיג בלוטיג געשלעג, מען האט ארויסגערופען פאליציי, וועלכע האט ארעסטירט עטליכע ארבייטער.

צוגאב-קאנטראל-פערזאמלונג.

פון דינסטאג ד. 11. ביז דעם 21. דעצעמבער וועלען פארקומען צוגאב־קאנטראל פערזאמלונגען פאר רעזערוויסטען און לאנדשטורם, וועלכע וואוי־נען אין לאדז. צו די צוגאב־קאנטראל־פערזאמלונגען וועלען זיך דארפען צושטעלען:

1) רעזערוויסטען און לאנדשטורם מיט און אהן געוועהר (קאטעגאריעס A, C, C2 און D) פון די יאהרען 1903, 1900 און 1888.

רעזערוויסטען (קאטעג. A) פון די יאהרען 1890, 1891, 1894, 1895, 1896, 1897 1898 און 1899, וועלכע האבען זיך געדארפט מעלדען צו די מיליטערישע איבונגען און האבען זיי צוליב וועלכע ס'איז סבות נישט דורכגעמאכט.

3) רעזערוויסטען און לאנדשטורמען (קאטע־גאריע A, C און C 1) פון די יאהרגאנג 1887, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899 און 1901, וועלכע האבען זיך געדארפט צושטעלען צו די קאנטראל־פערזאמ־לונגען אין די יאהרען 1925, 1926 און 1927 און האבען עס צוליב וועלכע ס'איז סבות נישט אויסגעשטעלט.

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי־קאמיסאריאט דארפען זיך צושטעלען אין דער פ. ק. או. 2 אויף נײַ־ציגעלגאס 51 דעם 17, 18, 19, 20 און 21 דעצעמבער; די וואס וואוינען אין 2, 3, 5, 8 און 9 פאליציי־קאמיסאריאט דארפען זיך צושטע־לען אין פ. ק. או. 1 אויף נאווא־טארגאווא 18 דעם 11, 12, 13, 14 און 15 דעצעמבער.

מ'דארף זיך צושטעלען פינקטליך 9 א זייגער פריה מיט דעם מיליטערישען ביכעל, מאביליזאציע־קארטע און אנד. מיליטערישע דאקומענטען.

גוסטאווא שטיינהויער.

אין עלטער פון 68 יאהר איז פרייטאג גע־שטארבען די פרוי פון דעם אין לאדז גוט בע־קאנטען און פאפולערען לעהרער ה' הענריק שטיינ־הויער — גוסטאווא שטיינהויער, פון דער היים ניעשאווסקא.

די פערשטארבענע האט זיך דורך איהר גוטס קייט, מעשים־טובים און גוטע מידות ערווארבען ליבע און עהרע און פיל פריינד און בעקאנטע. איהר טויט האט ארויסגערופען אן'אויפריכטיגען טרויער צווישען די אלע, וועלכע האבען זי גע־קענט. די לויה קומט פאר היינט זונטאג, דעם 9. דעצעמבער 12 א זייגער בייטאג.

קאמוניקאט.

צוליב דער שעדליכער טעטיגקייט פון דיריגענט מ. רידער וואס איז געווענדעט געגען די וועלטליכע אינטערעסען פון פעראיין האט די א גענערעלע פערזאמלונג פון 3־טען דעצעמבער ד. י. בעשטעטיגט דעם אויבענדערמאנטען אויס־שטרייכען פון דער מיטגלידער־ליסט, צו באיקאטירען איהם אלס דיריגענט און נישט נעהמען קיין אנטייל מיט דעמזעלבען אין קיין שום פערזענליכע אינטערעסען.

די פערוואלטונג פון פראפ. מוזיקער־פעראיין אין דער פוילישער רעפובליק
אבטיילונג אין לאדז, פיעטריק. 79.

לאדז, ד. 8־טען דעצעמבער 1928. 3003

„ווי אזוי ראטעוועט מען דאס פוילישע יודענטום פון עקאנאמישען חורבן.”

צוליב א מיספערשטענדניש זענען די נעכטי־גע 3 מיטינגען, וועלכע האבען געזאלט פארקומען אין פערשידענע טיילען פון שטאט צוטריבען גע־ווארען.

נאך א אינטערווענץ אין סטאראסטווע זענען די מיטינגען צוריק ערלויבט געווארען.

אזוי ווי ס'איז שוין געווען צושפעט זענען זיי אפגעלעגט געווארען אויף היינט אווענד.

סיים-דעפוטאט צבי העלער אין לאדז.

אין צוזאמענהאנג מיט די עקאנאמישע קאנ־פערענץ, וועלכע איז צוזאמענגערופען געווארען דורכ'ן צענטראל־קאמיטעט פון „התאחדות” ווײלט פון נעכטען אן אין אונזער שטאדט דעפוטאט צבי העלער.

היינט 8 אווענד קומט פאר א גרויסער מי־טינג א.ד.ט, „ווי אזוי ראטעוועט מען דאס פוי־לישע יודענטום פון עקאנאמישען חורבן”. אויף דעם מיטינג וועט אויך אויפטרעטען דעפ. צבי העלער.

דיכטער ז. שניאור קומט קיין לאדז.

ווי בעקאנט ווײלט איצט אין פוילען דער בעקאנטער יודיש־העבראישער דיכטער ז. שניאור. דער דיכטער וועט פערברענגען אין פוילען א פאר וואכען און וועט בעזוכען איינינע שטעט, וואו ער וועט ארויסטרעטען מיט רעפעראטען און רעציטא־ציעס פון אייגענע ווערק. אזא אווענד, ווי מ'טיילט אונז מיט זאל אויך פארקומען אין לאדז אין זאל פון „פילהארמאניע”. דער אווענט וועט זיכער ארויסרופען א גרויסען אינטערעס אין די ברייטס־טע יודישע קרייזען.

WODY KOLOŃSKIE - PERFUMY
MYDŁA TOALETOWE
z dobrych najlepsze
J. & S. STEMPNIEWICZ — POZNAŃ.

„לינת-הצדק” עפענט א פיזיקאליש-טע־ראפעווטישען אינסטיטוט.

אין דער נאהענסטער צייט ווערט געעפענט ביים „לינת הצדק”, דורך ד"ר איניציאטיווע פונם וויצע פרעזעס ה' אבראם קאן, א פיזיקאליש־טע־ראפעווטישען קאבינעט, וועלכער וועט געבען די מעגליכקייט די ארימע ליידענדע, (הויפטזעכליך ביי פערעלטערטען ארטרעטיזם און אנדערע פער־נאכלעסיגטע קראנקהייטען, צו געניסען פון די מאדערנסטע עלעקטרישע היילמיטלען, וועלכע זע־נען, צוליב די גרויסע קאסטען, אפילו פאר דעם מיטעלקלאס טיילמאל נישט צוגענגליך.

חנוכה-אקציע פון קרן-קימת לישראל.

מיט'ן קומען פון דער א"י־דעלעגאציע פון קרן־קימת קיין פוילען, איז אין גאנצען לאנד פראקלא־מירט געווארען א א"י־קאמפּיין צוליב די נייע באדען־קניות, וואס זענען געמאכט געווארען דורכ'ן קרן־קימת אין די לעצטע צייט.

דער היגער קאמיטעט פון קרן־קימת, אבגע־בענדיג זיך א דין־וחשבון איבער די גרויסע התחייבות'ן, וואס ס'איז אויף איהם ארויפגעלעגט גע־ווארען, איז צוגעטרעטען צו ארגאניזירען א גרויסע חנוכה־אקציע, וועלכע איז איינע פון די הויפּט־זאמלונגען פון קרן־קימת. אין רשות פון דער זאמ־לונג האבען זיך געשטעלט אלע מיטגלידער פון ציו־ניסטישע גרופּירונגען, יוגענד־ארגאניזאציעס און שטו־דירענדע יוגענד, וועלכע וועלען אין משך פון די אכט טעג חנוכה פיהרען אן'אנגעשטרענגטע זאמלונג בעזוכענדיג יעדע יודישע שטוב, וועלכע דארף זיך בעשטייערן פאר'ן אויפבוי פון ארץ־ישראל.

אויסער דעם ווערט אויך איינגעארדענט דעם 13. ה. י. א אימפאזאנטער חנוכה־אווענד אין זאל פון פילהארמאניע, וועלכער איז פערבונדען מיט א רייהע ליטעראריש־מוזיקאליש פראגראם פון די בעס־טע העבראישע שאפונגען אין די לעצטע צייט.

ווער ווייסט?

פאריגען מאנטאג איז געגאנגען א יונגעל אין עלטער פון 12 יאהר אין חדר און איז מעהר נישט צוריקגעקומען. מען ווייסט נישט וואו ער איז. זיין נאמען איז דוד מינסקי.

„די פרוי פון אונזער צייט”

גרויסער ערפאלג פון רחל פייגענבערגס פארלעזונג.

פאריגען זונטאג האט אין לאקאל פון „הזמיר” די בעריהמטע שריפטשטעלערין רחל פייגענבערג פארגעלעזען איהר נײַ דראמאטיש־ווערק: „די פרוי פון אונזער צייט”.

אויף דער דאזיגער פארלעזונג האט זיך ווי־דער אמאל ארויסגעוויזען רחל פייגענבערגס גרוי־סע פאפולאריטעט. דער זאל איז געווען איבער־פולט און דער פערזאמעלטער עולם האט די בע־ליבטע שריפטשטעלערין אויפגענומען מיט גרויס בעגייסטערונג.

רחל פייגענבערג, וועלכע ווידמעט איהרע שאפונגען דעם לעבען פון דער יודישער פרוי, האט אויך אין איהר נייעם ווערק: „די פרוי פון אונזער צייט”, ארייגעפלאכטען פראבלעמען, וועל־כע בעריהרען די ספעציפיש שלעכטער לאגע פון דער יודישער פרוי, אלס פרוי.

אויך דער אינהאלט פון דער דראמע איז א שפאנענדער און די האנדלונג איז א שטארק בע־וועגליכע.

די צוהערער האבען מיט גרויס אויפמערק־זאמקייט און שפאנונג אויסגעהערט דאס פארלעזען די הויפט מאמענטען פון דאזיגען ווערק, וואס האט איבערגעלאזען א שטארקען איינדרוק

די שריפטשטעלערין איז בעדאנקט געווארען מיט רוישענדע אפלאדיסמענטען.

עופות-אויסשטעלונג

אין „טיוואלי-גארטען” איז נעכטען פאר־געקומען די פייערליכע ערעפנונג פון די אויסשטע־לונג פון ראסאווע עופות.

די אויסשטעלונג איז זעהר אימפאזאנט איינ־געארדענט און בעזיצט זעהר פיל גאר אריגינעלע און זעלטענע עקספאנאטען. די אויסשטעלונג ווערט היינט שוין געשלאסען. די ריכטער־קאמיסיע וועט היינט צוטיילען די פריזען פאר די בעסטע עק־זעמפלארען פון עופות.

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספעצ. פון אינערליכע און קינדער־קראנקהייטע
בעהאנדלונג מיט קווארץ־לאמפען־שטראהלען
עהמט אן פון 2–3 נאכמ. און פון 4–7 אווענד.

בעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. שט., פראנט.
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכעץ א. אז. וו.
אורין-אנאליז – 4 זל.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.
מיט'ן אנטייל פון די בארימטע ליבלינגס־ארטיסטען בארייסאווא, ראבינאוויטש און די בעקאנטע פרימא־אנא נאדיא קארעני
היינט, זונטאג, דעם 9-טען, 9 א זייגער אין אווענד
לטובת דעם הילפס-פעראיין „תומכי אורחים”
ווערט געשפּילט צום 3 טען מאל דער נייעסטער שלאגער פון אמעריקא
די פערשעמטע כלה
אין 4 אקטען מיט שעהנע געזאנגס-נומערן און טענץ פון סיגאל.
„די פערשעהמטע כלה” פערמאגט א זעהר שענעם רייכען אינהאלט
„ „ „ פערמאגט פיל קאמישע סצענעס מיט הומאר און סאטירע
„ „ „ האט א רייכע אויסשטאטונג און הערליכע עפעקטען
„ „ „ פערמאגט פאלקסטימליכע מוזיק און שעהנע קופלעטען.
עס ווערען געזונגען נייע געזאנגס=נומערן, וואס לאדז האט נאך נישט געהערט.
גרויסע לעצטע סענסאציע! אויף דער ביהנע בעווייזט זיך א הערליכער צעפּעלין,
ווי חתן־כלה מיט מחותנים פאהרען פון אמעריקא אויף א לוסט=רייזע.
מארגען, מאנטאג, ד. 10־טען, 9 א זייגער אין אווענד צום 16־טען און 17־טען מאל צו פאפול. פרייזן פון 1 ביז 2.50
חלומות פון ליבע
אין 3 אקטען מיט 25 נומערן געזאנג און טענץ פון ליליען.
אלע פיעסען זענען רעזשיסירט פון ל. ראבינאוויטש.
ס'נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאווא, נאדיא קארעני, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.
אדמינ.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאן. בילעטען אין פילהארמאניע־קאסע.
אנאנס!!! אין פארבערייטונג „הערצער צו פערקויפען”.

ציוניסטישע ארגאניזאציע אין לאדז.
עס ווערט ארגאניזירט א
געזעלשאפטליכע עקסקורסיע קיין א"י
אויף דעם קומענדען פריהלינג.
איינשרייבונגען און אינפארמאציעס אין ציוניסטישען־ביורא (צעגעלניאנא 4).
3007

ה' זשוכאָוויצקי אין „השומר הצעיר"

אינ'ם לאָקאַל פון "השומר הצעיר" איז פאַרגעקומען אַ פייערליכער קבלת פנים פאַר דעם מיטגליד פון דער קרן-היסוד דעלעגאַציע ה' שמואל זשוכאָוויצקי. נאָך דעם אָבנעהמען דעם ראַפּאָרט און פונאַנדערוויקלען די פעהנער, בעגריסט דער ראש-הקן, משה וואַסערמאַן אין וואַרימע ווערטער דעם חשוב'ען גאַסט. ה' זשוכאָוויצקי גיט איבער אַ בעגייסטערטען גרוס און די ארץ-ישראל'דיגע פעלדער און מאָהלט פּרעכטיגע בילדער פון דעם ארץ-ישראלדיגען שאַפען, ליידען און פריידען. ה' זשוכאָביצקיס ווערטער מאַכען אויף אַלע אַ שטאַרקען איינדרוק. ה' חנוך ווייסלאַנד דאַנקט דעם חשובן גאַסט פאַר זיין בעזוך, און דריקט אויס די האָפנונג, אַז די גרויסע אַרבייט, וועלכע עס טוט דער „השומר הצעיר" צווישען דער יוגענד, וועט נישט אַריבער אָהן השפעה אויף דער בויענדער נייער ווירקליכקייט אין ארץ-ישראל. די שומרים זינגען ארץ-ישראלדיגע לידער און נאָך דעם אָבזינגען דעם הימן „התקוה" ווערט די פייערליכקייט געשלאָסען.

יודישע האַנדווערקער אויף דער פויזנער אויסשטעלונג.

אויף דער ערשטער אַלגעמיינער לאַנדעס-אויסשטעלונג אין פויזען, וואָס וועט פאָרקומען אין יאָהר 1929 ווערט אויסגעשטעלט אַ ספּעציעלער פּאַווילאָן פאַר דער יודישער מלאכה.

אינפאָרמאַציעס ערטיילט דער צענטראַלער יודישער האַנדווערקער-פאַרבאַנד (פּאָלודניאָווא 4) ביז דינסטאָג דעם 12 ד. ח.

פון פאָלקס-אוניווערזיטעט בײַ דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

היינט, 8.30 אָוועגד קומט פאַר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4) די פאָרטזעצונג פון זעהר אינטערעסאַנטען רעפעראַט פון ד"ר מ. וואַלדמאַן, רעד. פון דער „יודישער רונדשוי" „וועגען יודען און יודענטום אין דייטשלאַנד". דער חשוב'ער פּרעלעגענט וועט דאָס מאָל רעדען וועגען גייסטיגען לעבען פון די יודען אין דייטשלאַנד.

היינט 5 נאָכמיטאָג קומט פאַר אין לאָקאַל פון „סיני" (גלובנאַ 62) אַ פאָרלעזונג פון ד"ר מ. פעלדמאַן אויף ד. ט.: „דער בוי פון מענשליכען קערפער און די פונקציעס פון די בעזונדערע אָרגאַנען".

דער איינגאַנג צו די פאָרלעזונגען איז פריי.

פון יודישען פאָלקס-אוניווערזיטעט.

די ציקלען, רעפעראַטען און קורסען וואָס קומען פאַר סיסטעמאַטיש אין יודישען פאָלקס-אוניווערזיטעט, שענקעוויטש 3-5, זענען שוין שטאַרק פּאָפּולער געוואָרען אין אונזער שטאָט. עס האָט זיך אויך געוואָנדען אין סעקרעטאַריאַט פון פאָלקס-אוניווערזיטעט אַ דעלעגאַציע פון אַלט-שטעטישען ראַיאָן מיט די ביטע אויך דאָרט איינצואָרדנען פערשידענע פעראַנשטאַלטונגען פון פאָלקס-אוניווערזיטעט. אויסער די אַלע ציקלען וואָס קומען פאַר ווי: פּאָליטישע עקאָנאָמיע, פּויליש פאַר אָנפאַנגער און פאָרטגעשריטענע, פּאַלעסטינאָגראַפיע, געשיכטע פון ליטעראַטור און איינפיהר אין דער סאָציאָלאָגיע, וועט אויך פאָרקומען אין קורצען אַ ציקל רעפעראַטען פון דיכטער יצחק קאַצענעלסאָן. אַ חוץ דעם קומען יעדען שבת פאַר אַלגעמיינע רעפעראַטען.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען.
מענער - שוואַכע, לישיי און רעק, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוועגד.

היינט לעצטער אויפטריט פון פרוי הילדה דאַליצקאַ אין הזמיר.

דער געכטיגער אויפטריט פון דער בעקאַנטער זינגערין אין „הזמיר" איז אַדורך מיט אַ גרויסען ערפאָלג און האָט צוגעציגען אַ גרויסען עולם.

כמעט אַלע נומערן פון פּראָגראַם, וועלכע די קינסטלערין האָט אויסגעפיהרט מיט גרויס פערשטענדניש און האַרציגקייט זענען פון פּובליקום אויפגענומען געוואָרען מיט אַ גרויסער בעגייסטערונג.

היינט זינגט די פרוי דאַליצקאַ צום לעצטען מאָל אין „הזמיר" וואו זי וועט אויספיהרען אַ גאַנצע רייהע פון אונבעקאַנטע פאָלקס לידער, חסידישע און סינאַגאָגאַלע געזאַנגען.

עס איז צו האָפען, אַז אויך דער לעצטער אָוועגד וועט אַריבער מיט גרויס ערפאָלג.

טעאַטער-פאָרשטעלונג לטובת „תומכי אורחים".

היינט 9 אָוועגד קומט פאַר אין פילהאַרמאָניע אַ טעאַטער-פאָרשטעלונג לטובת דעם הילפס-פעראיין „תומכי אורחים". געשפּילט וועט ווערען די נייעסטע פּרעמיערע „די פערשעמטע כלה".

אין דער פאָרשטעלונג נעהמען אַנטייל אַלע אַרטיסטען פון יודישען טעאַטער אין פילהאַרמאָניע מיט דער בעקאַנטער פּרימאַדאָנע נאַדיאַ קאַרעני, פרוי באַריסאָווא און ה' ראַבינאָוויטש אין דער שפּיץ.

א „קערמאַש" פון „קראָפּלאַ מלעקאַ".

אין קורצען וועט אין אונזער שטאָט פאָרקומען אַ „קערמאַש", איינגעאָרדענט דורך דער היגער אָפּטיילונג פון דער געזעלשאַפט „קראָפּלאַ מלעקאַ".

די געזעלשאַפט „קראָפּלאַ מלעקאַ" עקזיסטירט שוין אין לאָדז פיל יאָהר און דורך דער צייט פון איהר עקזיסטענץ האָט זי אַרויסגעוויזען אַ ברייטע טעטיגקייט.

ס'איז צו האָפען דעריבער, אַז די הייאָהריגע אימפּרעזע, דער קערמאַש, וועט אַדורך מיט אַ פערדינטען ערפאָלג.

מעלדונג.

ציוניסטישע אַרבייטס-פּאַרטיי „התאחדות" (שענקעוויטש 3-5).

היינט, זונטאָג פּינקטליך 8.30 אָוועגד, קומט פאַר אין לאָקאַל פון „התאחדות" (שענקעוויטש 3-5) אַ גרויסע פאָלקס-פערזאַמלונג א. ד. ט. „ווי אַזוי ראַטעוועט מען דאָס פּוילישע יודענטום פון דעם עקאָנאָמישען חורבן". אויף דעם מיטינג וועלען אַרויסטרעטען די ה"ה סיים דעפּוטאַט צבי העלער (לעמבערג), ד"ר א. זילבערשטיין (לעמבערג), ד"ר א. טאַרטאַקאָווער, ד"ר אַ מנשה (קראָקאָ), ד"ר נ. מעלצער (לעמבערג), אינספּ. ד"ר י. שאַלמאַן (וואַרשאָ), אינספּ. אינזש. ה. שאַשקעס (וואַרשאָ).

בילעטען צו 50 גראָשען צו בעקומען אין סעקרעטאַריאַט פון „התאחדות" (שענקעוויטש 3 5).

פאָלקס-אוניווערזיטעט בײַ דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.
היינט, זונטאָג, דעם 9. דעצ. — 2 פאָרלעזונגען:
1) 5 נאָכמ. אין לאָקאַל פון „סיני" (גלובנאַ 62) — ד"ר מ. פעלדמאַן, טעמאַ: „דער בוי פון מענשליכען קערפער און די פונקציעס פון די בעזונדערע אָרגאַנען"
2) 8.30 אָוועגד אין לאָקאַל פון דער ציוניסט. אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4) — ד"ר מ. וואַלדמאַן (בערלין): „יודען און יודענטום אין דייטשלאַנד" (2 טער רעפעראַט).
איינגאַנג פריי!
די נאָהענטסטע פאָרלעזונג:
דינסטאָג, 11/12, 8.30 אָוו. אין דער ציונ. אָרג.-ד"ר ע. לעווין: פּאַרלאַמענט און רעגירונג.

אברהם רייזען אין פּאַריז.

(ענדע פון דער 4-טע זייט).

לעבען אַליין, אַט דאָס איז דער געדאַנק פון אַנ-אמת יודישען קונסט-ווערק. עס איז נישט בלויז אַ פערגעניגען אַן און פאַר זיך, נאָר דאָס רעגט אונז אויף צו טעטיגקייט, פאָדערט פון אונז פערבעסערונג, מאָהנט בײַ אונז און בײַ דער וועלט דאָס, וואָס ס'קומט, לאָזט נישט רוהיג אַוועקגעהן. די יודישע ליטעראַטור איז געווען די ליטעראַטור, וואָס גיט זיך צום מייסטען אָפּ מיט די אָרעמע, עלענדע, ווייל בײַ זיי איז דער יושר, ליבער ברודער רייזען. דיינע ווערק זענען אַ בײַשפּיל. אַזוי ווי די יודישע ליטעראַטור איז אויסגעוואַקסען פון זיך אַליין פון קיינעם נישט אויפגעפאָדערט — אַזוי ביסטו, מיין ליבער רייזען, אויסגעוואַקסען. דו ביסט אַזוי איינגעאַרטיג, אַזוי האַרציג און ליב, אַז מיר קענען דיך נישט עמיצען אָפּגעבען. דו ביסט אונזער, ליבער רייזען!"

דאָס וואָרט בעקומט דער דיכטער דוד איינהאָרן.

„איך בין פון נאַטור אַ שונא פון באַנקעט-דרשות, און דערפאַר וויל איך היינט אַ ביסעל אַרויס פון'ם באַנאַלען נוסח פון באַנקעט-דרשה'ת. איך און רייזען זענען זיך האַרציג נאָהענט, רייזען מוז דאָס ממילא אַליין וויסען.

טיף, נאָהענט צו מיין נשמה איז די דיכטונג פון רייזען. פּונקט אַזוי ווי איך האָב איהם געליבט מיט פיל יאָהרען צוריק, אַזוי ליב איך איהם היינט. מיר האָבען איצט נייע דיכטער, וועלכע ווילען אונז איבעראַשען מיט זייער שפּראַך, ראַפינירטקייט פון דער פאָרם, קאָמפּליצירטער פערזען-שפּיל, מאָדערניסטישע טריקען. עס נעהמט מיך נישט אָבער ווען איך לייען רייזען, בין איך גלייך ערוואַרמט. עס איז אַזוי פּשוט, אַזוי האַרציג, ווי די יודישע תפילה, ווי אַ קאַפּיטעל תהילים. אָט רייזענס דיכטונג איז יודישע דיכטונג. אַש האָט געזאָגט, אַז די יודישע ליטעראַטור איז אויסגעוואַקסען אַליין, אײַנזאַם, פון קיינעם נישט פּראָטעזשירט. די יודישע אַרבייטער, וועלכע זענען געווען אויף דעם געכטיגען אָוועגד, קענען נישט רייזען. ניין, עס איז נישט אַזוי. די יודישע ליטעראַטור איז נישט אויסגעוואַקסען אײַנזאַם, און זי איז ווייטער נישט אײַנזאַם. דער יודישער אַרבייטער האָט זי אַרויסגעטראָגען. נישט דער קאַפּיטאַליסט, נישט דער קליין-בורזשואַ, נאָר דער יודישער אַרבייטער אַליין האָט זי אין זיין האַרץ, אין זיין נשמה געטראָגען געכטען און טראָגט אויך היינט. איך דערמאָהן מיך מיט צעהנדליגער יאָהרען צוריק, ווי אַן אָריבער בלעכער פלעגט זיינטערדיגע פּרייטאַג-צונאַכטען לויפען צו דער באַהן אָפּנעהמען אַ יודיש ביכעל, אַ זשורנאַל מיט פינקעלדיגע אויגען. און היינט פאָלגט דער יודישער אַרבייטער נאָך אַליין, וואָס ווערט געשאַפען אין דער יודישער ליטעראַטור. איך פערזיכער עס אייך.

עס רעדט נאָכדעם דער מאָלער מאַנע קאַץ און דערקלערט, אַז די יודישע ליטעראַטור איבערהויפּט רייזענס דיכטונג, איז משפּיע אויף זיין שאַפען. עס רעדען די זשורנאַליסטען וועוויאָרקאַ, האַלפּערן, פאַרגעס, און עס האָט גאָר אַ פיינע רעדע איבער רייזענס קונסט-איינשאַפען דער בעקאַנטער יודיש-אַמעריקאַנער ליטעראַטור-קריטיקער ח. ליבערמאַן. צווישען אַנדערען זאָגט ליבערמאַן, אַז אויסערליך מאַכען רייזענס נאָוועלען אַנ'איינדרוק, ווי זיי וואָלטען זיין געמאַכט זעהר גרינג, ממש אַרויסגעשאָטען פון אַרבעל, אָבער עס איז נישט אַזוי. דער וואונדערבאַרער מעטאָד, מיט וועלכען רייזען שאַפט זיינע נאָוועלען, דאָס הייסט דער וועג צו קאָנצענטרירטער פּשטות, קאַרגשאַפט פון ווערטער, פאָלקסטימליכקייט און דער דערגרייכטער רעזולטאַט שטעלט איהם אַוועק אין דער רייהע פון די גרעסטע נאָוועליסטען פון אונזער צייט, אַלס פולשטענדיגען אינדיווידועלען נאָוועליסטישען טאַלאַנט. אין וואָס בעשטעהט דער דערגרייכטער רעזולטאַט פון רייזענס איינפאַכע נאָוועלען? ער בעשטעהט אין דעם, וואָס יעדע נאָוועלע פאָדערט פון אונז נאָכ'ן לייענען אַ סך נאָכצוטראַכטען. נעהמט, למשל, די נאָוועלע „אַברהמל שוסטער", וואָס לעבט דערפון, וואָס ער לייגט לאַטעס און מעהר גאָרנישט. פאַר איהם איז נויטיג אין שטעטעל זאָל זיין בלאָטעס, און די מענשען זאָלען צורייסען די שיך צוליב די בלאָטעס. אָבער ווען ער זעהט, אַז מען געהט ברוקירען דאָס שטעטעל, פאַלט ער אַריין אין אַ יאוש און שטאַרבט. דאָס איז אַ טראַגעדיע נישט נאָר פון אַ שוסטער, נאָר פון דער גאַנצער היינטיגער וועלט, וואָס יעדע נייע ערפינדונג פערניכטעט, רייסט אַרויס מיט די וואָרצלען אַ געוויסע שיכט פון מענשען, וואָס ווערען צוליב דער ערפינדונג איבעריג. מען פערטראַכט זיך טיף איבער דער נאָוועלע „אַברהמל שוסטער", ווייל זיין קליינע טראַגעדיע איז געוואָרען אַ וועלט-טראַגעדיע. אויב אַזאַ קליינע נאָוועלע פון רייזען פיהרט צו אַזעלכע טיפע מחשבות איז דאָס אַ בעווייז, אַז זייער בעדייטונג וואַקסט איבער דער לאָקאַל'ער בעדייטונג צו אַלוועלטליכער גילטיגקייט.

נאָך דער שאַרפזיניגער דעפיניציע פון רייזענס פּאָעזיע האַלט אַ זעהר הומאָרפולע רעדע דער בעריהמטער געלעהרטער שאַרל ראַפּאָפּאָרט, און רייזען ענטפערט מיט אַנ'אומגעהייערער בעגייסטערונג אַלע רעדנער.

זיין רעדע איז אַ לויב-געזאַנג פאַר דער יודישער ליטעראַטור, וועלכע איז פאַר איהם די גרעסטע טרייסט אין לעבען. איהר וואוקס גיט איהם מוט און גלויבען אין אַ ליכטיגער צוקונפט. די וועלט מוז די יודישע ליטעראַטור דערקענען. זי וועט דורך איהר פיל בעסער ווערען. ווען ער טראַכט וועגען דער צוקונפט, קומט ער צום בעשלוס, אַז קונסט — דאָס איז אַ בעפרייאונג, אַ לעצטגילטיגע בעפרייאונג, ער ציטירט אויף אַ וואונדערבאַרען אופן זיינע לעצטע לידער, מיט וועלכע ער טרעפט אין האַרצען פון אַלע אָנוועזענדע, וועלכע מאַכען איהם אַ בעגייסטערטע אָוואַציע.

דער גאַנצער עולם זינגט די לידער פון רייזען, וועלכע זענען געוואָרען אַזוי פּאָפּולער צווישען די מאַסען, ווי „הוליעט, הוליעט בייזע ווינטען", „קלאַפּ, העמערל, קלאַפּ" און אַנדערע, און מען געזעגנט זיך האַרציג מיט'ן דיכטער.

ר. פ.

פאָטאָגראַפירט אייך בײַ'ר
אין קונסט פאָטאָגראַפישען אַנשטאַלט
„Parisien"
69 BRZEZIŃSKA 69
וואו עס ווערען אויסגעפּערטיגט די שענסטע אויפנאַהמען לויט די נייעסטע פאָטאָ-טעכניק.
פּינקטליך! / רעעל! / ביליג!
צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומער 1.

פילהאַרמאָניע-זאַל
נאַרוטאָוויטשאַ 20.
היינט, זונטאָג, דעם 9. דעצעמבער, 2 טען טאָג חנוכה, 8,30 אָוועגד
ווערט איינגעאָרדענט אַ טעאַטער-פאָרשטעלונג לטובת דעם
הילפס-פעראיין „תומכי אורחים"
געשפּילט וועט ווערען די נייע פּרעמיערע
„די פערשעמטע כלה"
פּיעסע אין 4 אַקטען פון סיגאַל, מיט'ן אַנטייל פון די אַרטיסטען באַריסאָוואַ, ראַבינאָוויטש און די בעקאַנטע פּרימאַדאָנאַ נאַדיאַ קאַרעני.
ס'נעהמען אַנטייל די בעסטע יודישע אַרטיסטען. — בילעטען זענען צו בעקומען היינט, זונטאָג פון 11 בײַטאָג בײַ דער פילהאַרמאָניע-קאַסע.
מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.
יודישער הילפס-פעראיין
„תומכי=אורחים"
פּאַמאַרסקאַ 18
צום שלוס: אַ גרויסער דיווערטיסמענט.

SPLENDID

היינט גרויסע פרעמיערע! היינט גרויסע פרעמיערע!

„גיפט פון ריבע" קאמף פון צוויי ברידער
וועגען איין פרוי

RAMON NOVARRO

ריהרענדע דראמע, אין וועלכער טריומפירן די מעכטיגסטע וועלט-אַרטיסטן
Joan GRAWFORD, Ernest TORRENCE, Anna May WONG

מוזיקאלישע אילוסטראציע אונטער דער לייטונג פון ה' א. טשודנאווסקי.

היינט, זונטאג פון 12 ביז 3 א זייגער נאכמיטאג זענען די פרייזען פון אלע פלעצער 50 גר. און 1 זל.

ע. ז. = ווארען

קען מען קויפען אמבילינמטען און אויך די בעקווענמסטע בעדינגונגען נאר ביי דער לאנג-יעהריגער פירמע

ל. ב. פעפער, ווסכאדניא 42, טעלעפאן 04-78.

בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רעיעל.

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 97-9

ספעציאל אַרצט פאר אויגענקראנקהייטען
צוריקגעקעהרט קיין פוילען.

נעמט אָן טעגליך פון 10—1 מיטאג און פון 4—7 נ.מ.
זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

Dr. ADAM GROSGLIK

Al Kościuszki 27
tel. 51-78,

הייט אין וועגערישע קרענקה רעגענען אין ליכט-הייל אינסטי.
נעמט אָן פון 4—7 אין שחעגר
צוריקגעקעהרט

ליכט = רעקלאמען

נעמט אָן אויך עפעקטען נעמט אָן

BIURO REKLAM ŚWIETLNYCH
„A R S"

Łódź, Piotrkowska 82, tel. 8-75.

טיטען = מאכער (ינם)

אויף אקאָרד-אַרבייט געגען גוטע צאָהלונג ווערען גע-זוכט אין דער דרוקערייי ח. האמער פאָלודניאָווע 42.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
אין ערצטליך-דענטיסטישער קאָביעט
זגיערסקא 17 טע., 16-33.

דיר דאקאָווסקי	נאָז, האלז, אויערן קר.	5—8 11—13 7—9
דיר רוזשאנער	אויס און נעשלעכט קר.	8—1 11—13
דיר נאָלדשטיין-פאָלטק	אויגען-קרענקהייטען	2—1 5—7
דיר יוסטמאן	נערוען קרענקהייטען	5—13
דיר דאָזענצווייג	קינדער-קרענקהייטען	5—4 12—13
דיר פאפיערני	פרויען און געבורט-הילף	6—8 1-11½
דיר קאנטאָר	פרוערנישע-קרענקהייטס.	5-4 וא. 1—2
דיר איינבערג	אויג. הערץ, לונגען-קר.	7—8½ 1-11
דיר פטופעל	רענטגען	6—4 12—13
א. נראָדזענסקיק	שטאָן-ערצט	7—8
נ. ראָזענס	שטאָן-ערצט	5—8

פאנען-פאבריקאנטען, מעל-פאבריקאנטען, קאָראנען, מעסטען א. א. ו. אין דער ליעטשניצע אין געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

אויפגעשטעלט פון הויס קרענקהייטען פון קאָפּ (פאָרן) מיט דיאגנאָסטיקען, פאר בעשטימטלונג און דערלייכטערונג פון שווערקייט, שווערקייט-לעמפּן, דיאטעריע, עלעקטרוטעראפיע, אלעקטריע שטאָליונען. פ קרעס אויר שטאָלען.

דיר ליעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָמפעטיש. גאבינעט
מיל. ס. מאָרקוס נעמט אָן פון 5—7 אָוונט

Dr. A. Uryson
med.

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציאל מאגען, דארם און לעבער-קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85
נעמט אָן פון 3 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג.

ס'זענען געפונען געווארן

דאָקומענטען אויפ'ן נאָמען פון יעקב יוסף ווישניעווסקי, נעפיירקאָווסקע 39 ווי אויך א מיליטער - בעשיינינגונג. אָפּצונעהמען אין אדמינ. נעגעו אגאנט-קאסטען 8862

השבת אבדה.

ס'איז סערלוירען געווארען א פארטפעל מיט נעלד און צוויי וועקסלען: אשן וועקסעל אויף 150 זל. צאהלבאר דעם 29/XII 1928, ווייסמעלער ל. לופט לאיז אין אין בלאנקא-וועקסעל אויף 200 זל. אויסשטעלער מ שאיר. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג. דער ערלויבער פינדער ווערט געבעטן דאס געלד זיך צו האנדען אלס בעלוינונג נאר די וועקסלען אבצושיקען זשעלאנא 13 (בא-לוט צו מ. שאיר. 8867

LEKARZ DENTYSTA
ד"ר אלבערג
St. GELBERG
31-08 ,15 מעלעפאן

Ogłoszenie.

Opierając się na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 roku o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz.U.R.P. Nr. 91, poz. 527), na Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 lipca 1928 roku o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, oraz cegły (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 761), oraz na uchwale Magistratu m. Łodzi Nr. 355 z dnia 16 kwietnia 1926 roku niniejszem podaję do wiadomości mieszkańcom m. Łodzi co następuje:

Uchwałą Magistratu m. Łodzi Nr. 1156 z dnia 7 grudnia 1928 roku zostały wyznaczone następujące ceny maksymalne (najwyższe):

3. Na mięso wieprzowe i wyroby masarskie za 1 kg. w detalu:

1.	wieprzowina	zł. 2 gr. 60		18.	baleron gotowany	zł. 6 gr. 30
2.	wieprzowina bez dokł.	„ 3 „ 20		19.	„ surowy	„ 4 „ 90
3.	schab i baleron	„ 3 „ 20		20.	boczek sur. wędz.	„ 4 „ 30
4.	słonina	„ 3 „ 40		21.	„ gotowany	„ 4 „ 70
5.	sadło	„ 3 „ 40		22.	szmalec	„ 3 „ 90
6.	salceson	„ 3 „ 40		23.	słonina paprykowana	„ 4 „ 70
7.	kiełbasa krajana	„ 3 „ 40		24.	siekane	do umowy
8.	„ serdelowa	„ 3 „ 40		25.	polędwica sur. wędz.	zł. 6 gr. 70
9.	pasztetowa	„ 4 „ 30		26.	kiełbasa surowa	do umowy
10.	serdelki	„ 4 „ 50		27.	rolada	zł. 4 gr. 30
11.	podgarlana	„ 2 „ 40		28.	kiełbasa sucha	„ 5 „ 30
12.	czarna	„ 2 „ 40		29.	salami	„ 8 „ —
13.	kaszanka	„ 1 „ 30		30.	parówki	„ 5 „ 30
14.	krakowska	„ 4 „ 30		31.	kiełbasa sucha polska	„ 6 „ 20
15.	szynka gotowana	„ 6 „ 30		32.	„ „ moskiewska	„ 6 „ 20
16.	szynka sur. wędz.	„ 3 „ 60		33.	„ „ myśliwska	„ 7 „ 50
17.	szynka bez kości	„ 4 „ 16		34.	salami miękkie	„ 5 „ 30

W myśl § 10 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych będą ukarani przez władzę administracyjną I instancji według art. art. 4 i 5 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej **aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 10 tysięcy złotych,** o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych Ustaw Karnych

Wyżej wyznaczone ceny maksymalne obowiązują na terenie m. Łodzi od dnia następnego po ogłoszeniu.

Łódź, dnia 8 grudnia 1928 roku.

Prezydent m. Łodzi
w/z Dr. E. WIELIŃSKI

2992

וואָרנונג!

דערמיט ווערט געוואָרענט דאס גאנצע לאָ זער סוחר'טום, אז זיי זאָלען נישט נעהמען קיין וועקסלען פון חיים איילענבערג, קילינסקעגע 89 ווייל ער לאָזט זיי פראָטעסטירען און קויפט זיי נישט אויס. דערצו האָט ער זיך פערוואָרענט אז מ'זאָל איהם אין זיין וואוינונג גארנישט קענען טון, ווייל ער האָט געגעבען זיין פרוי אנ'אינטערציוס.

משה יאקובאוויטש פולנאָצנע 22.

אכטונג, קאָלאשען-פעריכטער!

ווילט איהר, אז אייער ארבייט זאָל נישט אומזיסט זיין, זאָלט איהר נור נוצען דעם קלעב = שטאָף

„Cement Renoma"

צו בעקומען אין אלע געוועלבער פון שוסטער-צובעהער

פעלד-בעטען

לעזשאקעס, קינד ער-שטיהלען

„OMEGA" פון דער פירמע

מיט פיל יעהריגע גארענטיע

פאבריק לאדז, יוליוש-גאס 4

צו בעקומען אין אלע מעבעל-געשעפטן

עלץ- אויסארבייטונגען

לוט די נייעסטע מאָדעלען אין ארייכען אויסוואהל ווי אויך ענצעלנע פעלעכלעך אלערליי רעפעראטורען אויף די בעסטע בעדינגונגען עמפעהלט

I. SZWARCMAN

Narutowicza 42 tel. 66-31

מאטארען פון האלבע פערדע-קראפט

1 פאזאוועע צו שפולמאשינען, קרייצמאשינען און אנדערע קליינע מאשינען עמפעהלט פון לאגער

Przedsiębiorstwo Elektrotechniczne

„OHM" Piotrk. 82, tel. 60-34

מאנטירונג אין פערלויף פון 2 טעג.

אבאָנעמענט-פריין

פארן מעקסט—15 גר. פרייזע אין ערב יו"ט—20 גר. אין דער ווייטערע 7 שטעטען
אין מעקסט—40 „ „ „ „ „ „ 60— „ „ 4 „
נאָר מעקסט—1 „ „ „ „ „ „ 15— „ „ 7 „
פארן דאָר שקעט 50 גרעש. טייערער. פויסל. 100 גרעש. טייערער. פעלדאנסקע—10 גר. ב אשר

אבאָנעמענט-פריין

אין לאָדז — 5 זל. אַ אויס מיט אָפּטראָגען אַ הייזען אויף דער פראָוינץ — 6 זל אַ יאָר; אין אויסלאנד מיט 50 פראָנ. טייערער.
פארן אינטאָלט אין שפרעכען זיך אבאָנעמענט אין דער פעדעראַציע נישט פערגעבוראַלט.
די אַדמיניסטראַציע אין אָפען אייסאָג אין הייזען.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.